

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminologie

Sexuální kriminalita na sociálních sítích

Bakalářská práce

Sexual crime on social media

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Tomáš NAJMAN

AUTOR PRÁCE

Dominika MIŠTOVÁ

Praha

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne 14. 3. 2024

.....
Dominika MIŠTOVÁ

Poděkování

Dovoluji si tímto poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce, panu Mgr. Tomášovi Najmanovi, za jeho čas, trpělivost, ochotu, a především pozitivního ducha. Díky patří i všem ostatním, kteří mě při psaní bakalářské práce motivovali a podporovali.

Anotace

Záměrem této bakalářské práce je popsat problematiku sexuální kriminality na sociálních sítích. První kapitola vymezuje základní pojmy a jednotlivé formy sexuální kriminality jako dětská pornografie, sexting a kybergrooming v rámci online prostředí. Druhá kapitola obsahuje právní rámce a statistiky jednotlivých forem. Třetí a čtvrtá kapitola rozebírají oběti a pachatele samotných projevů sexuální kriminality na internetu. Konečně pátá a závěrečná kapitola hovoří o prevenci a represí samotné.

Klíčová slova

sexuální kriminalita * sociální sítě * dětská pornografie * sexting * kybergrooming * pachatel * oběť * prevence

Annotaion

The intention of this bachelor thesis is to describe the issue of sexual crime on social networks. The first chapter defines the basic concepts and different forms of sexual crime such as child pornography, sexting and cybergrooming within the online environment. The second chapter provides legal frameworks and statistics on each form. The third and fourth chapters discuss the victims and perpetrators of online sexual crime itself. Finally, the fifth and final chapter discusses prevention and repression itself.

Keywords

sexual crime * social media * child pornography * sexting * cybergrooming * offender * victim * prevention

Obsah

Úvod.....	7
1 Základní pojmy	8
1.1 Sexuální kriminalita.....	8
1.2 Kyberkriminalita	9
1.3 Sociální sítě	10
1.4 Formy sexuální kriminality na sociálních sítích	13
1.4.1 Dětská pornografie	13
1.4.2 Kybergrooming	14
1.4.3 Sexting	16
2 Fenomenologie sexuální kriminality na sociálních sítích	19
2.1 Dětská pornografie a sexting	21
2.1.1 Právní rámec.....	22
2.1.2 Statistická část.....	24
2.2 Kybergrooming.....	26
2.2.1 Právní rámec.....	26
2.2.2 Statistická část.....	27
3 Pachatelé sexuální kriminality na sociálních sítích	29
3.1 Pachatelé dětské pornografie	31
3.2 Pachatelé sextingu.....	34
3.3 Pachatelé kybergroomingu	35
4 Oběti sexuální kriminality na sociálních sítích.....	37
4.1 Oběti dětské pornografie	38
4.2 Oběti sextingu	39
4.3 Oběti kybergroomingu.....	41
5 Kontrola sexuální kriminality na sociálních sítích	44
5.1 Prevence	44

5.2	Represe	46
	Závěr	48
	Seznam použité literatury	50
	Seznam grafů	57

Úvod

Sexuální kriminalita. Druh trestné činnosti, která vždy byla, je a bude velmi problematická. Jde o takový druh protizákonného jednání jedince, jenž skutečně vyžaduje striktní právní úpravu. Samotná společnost totiž není schopna přesně definovat, jaké chování lze v tomto směru označit za přijatelné a jaké již nikoliv. Jedná se skoro až o jakýsi stav ambivalence, jelikož ojedinělé případy sice přitahují pozornost širší veřejnosti, především médií, ale obecně je spíše tendence toto skoro až choulostivé téma upozadit až vytěsnit. Tento proces tabuizace je ještě horší v případě, že se sexuální kriminalita přesune do virtuálního prostředí, což je v dnešní době velmi aktuální trend napříč trestnou činností. A právě internet, a především sociální sítě vytvořily živnou půdu pro nové formy sexuální kriminality. Anonymita, velmi lehký přístup a masová rozšířenost poskytly pachatelům nové možnosti, jak trestnou činnost páchat. Tyto aspekty jsou i hlavním důvodem, proč jsem se rozhodla zpracovávat dané téma. V mém okolí se vyskytuje několik jedinců, kteří mají se sexuální kriminalitou na internetu a sociálních sítích osobní zkušenost. Chci touto bakalářskou prací porozumět tématu jako celku, zejména poznat osobnosti pachatelů, pochopit následky, které tato kriminalita zanechává na oběti a zaměřit se na to, jak náš stát taková jednání kriminalizuje. V této bakalářské práci se budu snažit vytvořit text, jenž poslouží pro získání základní, avšak souhrnné orientace, vymezí klíčové termíny a popíše jednotlivé formy sexuální kriminality jako takové.

V první kapitole této práce popíšu základní pojmy související s touto problematikou a tři samotné formy páchání sexuální kriminality, kterým budu věnovat v této práci hlavní pozornost. V druhé kapitole se zaměřím na fenomenologii tohoto druhu kriminality pro ucelení představy o jejím výskytu. Další kapitoly věnuji pachatelům a obětem sexuální kriminality na sociálních sítích. Budu zejména klást důraz na jejich charakteristiky, aby každý po přečtení této práce mohl určit, zda se s pachatelem či obětí zrovna nepotýká. V poslední fázi mé práce rozeberu preventivní a represivní opatření. Popíšu základní pravidla pro bezpečné pohybování se virtuálním světem a kapitolu uzavřu daty, jak stát přistupuje k represivním strategiím.

1 Základní pojmy

1.1 Sexuální kriminalita

Jako jeden z hlavních a klíčových pojmů, který je potřeba vysvětlit, je sexuální kriminalita. Ta je součástí celku zvaného mravnostní kriminalita. Je spjatá se sexuální potřebou, a tudíž i pohlavním pudem. Nicméně sexuální potřeba jako taková je přirozená. O páchání sexuální kriminality se jedná až v případě, kdy lidské chování ovládané takovým pudem již není tolerované společností.¹

Trestné činy sexuální kriminality zasahují čtyři základní roviny, kterými jsou morální vztahy ve společnosti, život a zdraví občanů poškozených v důsledku protiprávního jednání ve sféře sexuálních vztahů, zdravý vývoj mládeže a dobré mravy v sexuálních vztazích mezi dospělými jedinci.² Z tohoto důvodu je tato kriminalita jedno z nejnebezpečnějších odvětví kriminalit, zasahuje nejintimnější oblasti soukromí lidí, narušuje integritu člověka a omezuje jejich svobodu.

Sexuální kriminalitu můžeme rozlišit dle velkého počtu kritérií jako je např. osoba pachatele, přičemž rozdělujeme, zda se jedná o trestnou činnost spáchanou dospělou osobou, osobou mladší 18 let, osobou přičetnou, pohlavně úchylnou atd. Další dělení se zaměřuje na pachatele i oběť. Toto dělení v sobě zahrnuje sexuální trestné činy páchané mezi dospělými, mezi mládeží a na mládeži.³ Dle předmětu ochrany rozdělujeme základní skupiny trestných činů, kterým se věnuji v kapitole „Fenomenologie sexuální kriminality na sociálních sítích“.

Sexuální kriminalita má také několik širokospektrých charakteristických rysů. Jedná se o utajování mravnostního trestného činu obětí, s čímž se pojí vysoká latentnost, obtížně identifikovatelný pachatel, jelikož ho oběť často kvůli traumatu nedokáže dostatečně popsat, nedostatek stop na místě činu, vztah pachatele a oběti a v neposlední řadě provokující jednání ze strany oběti.⁴

¹ GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ a kol. *Kriminologie*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. Str. 298. ISBN 978-80-7598-554-5.

² CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. Str. 18. ISBN 80-717-8739-6.

³ Tamtéž, str. 19.

⁴ Tamtéž, str. 22-23.

1.2 Kyberkriminalita

Sexuální kriminalita na sociálních sítích není součástí pouze mravnostní kriminality, ale týká se i kriminality kybernetické neboli počítačové. Kyberkriminalita se dělí na několik odvětví, z nichž jedno je právě kriminalita mravnostní.⁵

Všechno, co se na internetu, tzn. i na sociálních sítích, odehrává, je součástí virtuálního prostoru zvaného kyberprostor. Hranice pro jeho užívání stanovuje částečně trestní zákoník, ale především pravidla určuje Úmluva Rady Evropy o kybernetické kriminalitě.⁶ Tato Úmluva problematiku počítačové kriminality komplexně popisuje a zároveň rozděluje trestné činy do čtyř oblastí, kterými jsou trestné činy proti důvěrnosti, integritě a použitelnosti počítačových dat či systémů, trestné činy související s počítačem, kam řadíme zejména trestné činy spojené s dětskou pornografií, dalším oddílem jsou trestné činy související s obsahem a jako poslední se jedná o trestné činy týkající se porušení autorského práva a práv souvisejících s právem autorským.⁷

Z uvedeného lze odvodit, že v rámci počítačové kriminality můžeme rozlišovat situace, ve kterých je kriminalita směřována vůči počítači jako takovému, ať už se jedná o software, hardware či jeho data, nebo je k páčání kriminality počítače využito.⁸ V rámci sexuální kriminality na sociálních sítích se budeme bavit primárně o druhé možnosti, ale můžeme se setkat i s případy, kdy je útok mířen proti počítači. Zejména v situacích, kdy útočník sbírá materiály pro pozdější vydírání.

S kyberkriminalitou je spojen významný problém v souvislosti s postihováním pachatelů za spáchané trestné činy. Vzhledem k tomu, že kyberprostor funguje v prostředí virtuálního světa, tak nemá dané žádné hranice. Pro řádné postihnutí pachatele za spáchaný trestný čin je kruciólní znát i místo činu, resp. území státu, na kterém se čin stal, jelikož každá země má svůj vlastní právní systém. Samozřejmě při kybernetických útocích je možné se orientovat dle IP adresy, nicméně dnešní technologie umožňují jednoduše IP adresu změnit a tím i skrýt pravé místo působení

⁵ HEJDUK, Marek. Kriminalistické aspekty odhalování, prověřování a vyšetřování počítačové mravnostní kriminality. *Bezpečnostní teorie a praxe*. 2021, roč. 2021, č. 1, s. 63-80. ISSN 1801-8211.

⁶ GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ a kol. *Kriminologie*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. Str. 388. ISBN 978-80-7598-554-5.

⁷ *Convention on Cybercrime*. In: Budapest: Council of Europe, 2001, no. 185.

⁸ VÁLKOVÁ, Helena a Josef KUČHTA. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Str. 603. ISBN 978-80-7400-429-2.

útočníka. Tento problém je v dnešní době intenzivně řešen a reaguje na něj i již zmíněná Úmluva o kybernetické kriminalitě.

1.3 Sociální sítě

V předchozím odstavci bylo definováno, co je to kyberkriminalita jako taková. Pokud se nyní zaměříme na mravnostní kriminalitu, která se odehrává v kyberprostoru, není možné se vyhnout fenoménu dnešní doby, tedy sociálním sítím, jež poskytly potenciálním útočníkům ideální prostor pro případné páchaní. Aby bylo možné s tímto pojmem dále pracovat, je nutné nejprve provést alespoň jeho základní vymezení. Definic jako takových je v tomto případě nepřeborné množství. Pro tuto práci bude použito vymezení vysokoškolské profesorky z Michiganské univerzity Nicole B. Ellison, které ve volném překladu zní: „*Jedná se webovou službu umožňující vytvořit si veřejný, uzavřený nebo i firemní profil v rámci daného prostředí, sdílet obsah s dalšími uživateli a interagovat s nimi.*“⁹ Tyto služby jsou v dnešní době již běžnou součástí každého člověka a dotýkají se všech věkových skupin – dětí, mladistvých, dospělých i seniorů. Vzniku sociálních sítí předcházelo zavedení internetu, který se v ČR zaváděl v listopadu roku 1991. Sociální sítě jako takové přišly do světa až v roce 1997.¹⁰ Od této doby se fenomén sociálních sítí rozšířil a začaly vznikat nové platformy pro sdílení textového či digitálního obsahu.

Sociální sítě propojují lidi z celého světa, mají velký vliv na jejich chování, rozhodování a emoční prožívání. Spousta z nich se v on-line světě chová jinak než ve skutečnosti. Digitální svět umožňuje flexibilitu identity nebo dokonce úplnou anonymitu. Tím, že sociální sítě disponují možností nahrávat a sdílet různý obsah, tak ve spojitosti s anonymitou vzniká velmi silný nástroj k páchaní trestné činnosti.

Aby bylo možno s fenoménem sociálních sítí dále pracovat, je jistě zapotřebí načrtnout alespoň základní dělení. To lze provést v rámci několika různých kategorií, které jsou u každého autora lehce odlišné. I přesto lze najít alespoň jeden bod, ve kterém se většina autorů shoduje, a to je dělení na pravé a nepravé sociální sítě. Pokud se

⁹ BOYD, Danah a Nicole ELLISON. *Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship*. Online. Journal of Computer-Mediated Communication. 2007, roč. 13, č. 1. s. 210-230. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x>. [citováno 2023-05-28].

¹⁰ HULANOVÁ, Lenka. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality*. Praha: Triton, 2019. Str.19. ISBN 978-80-7387-545-9.

bavíme o první skupině, tedy sociální sítě v pravém slova smyslu, jedná se o takové stránky a aplikace, jež umožňují uživatelům interagovat mezi sebou různými způsoby, vytvářet si osobní profily, na kterých mohou mít přátele či sledující. Jedná se typicky o Facebook, Twitter či LinkedIn. Tyto sítě jsou založené na interakcích člověka s člověkem. Dále se jedná o sociální sítě umožňující sdílet fotografie či videa, případně sdílet obsah živě (angl. livestreaming). Jedná se o Pinterest, Instragam, Snapchat nebo YouTube. Jako další kategorie, která je pro účel této práce méně významná, lze označit diskuzní fóra či osobní blogy. V následujících odstavcích bude tedy věnována pozornost především těm sociálním sítím, které se zaměřují na sdílení vizuálního obsahu pomocí fotek či videí a které poskytují prostor pro komunikaci ve formě textových zpráv, takzvané „chatování“.

V tomto bodu je nutno říci, že založení profilu na téměř jakékoli sociální síti je velmi jednoduché a nefungují zde téměř žádné zábrany vstupu do daného virtuálního prostředí. Tohoto faktu právě využívají útočníci na platformách jako Facebook, Snapchat, Omegle či dřívější Lidé.cz. Uvedené platformy jsou oblíbeným místem útočníků, a ne vždy přímých. Konkrétně Snapchat je velmi populární platforma mezi teenagery, kteří objevují svou sexualitu.

Aby bylo možné se v tomto prostředí orientovat, je nutné alespoň ve zkratce uvést a vymezit nejrozšířenější sociální sítě. Prvním takovým příkladem může být třeba Snapchat. Snapchat je definován jako platforma sloužící k zasílání fotografií, krátkých videí a zpráv, které jsou dostupné jen po omezený časový úsek.¹¹ Nicméně „omezený časový úsek“ je velmi zavádějící slovní spojení. Ačkoliv tato sociální síť byla primárně k tomuto účelu stvořena, tak uživatelům nebrání nic v tom si jednoduše pořídit snímek obrazovky (angl. screenshot) obsahu, který jim byl zaslán. Tady nastává problém zejména při rozesílání erotického obsahu v rámci sextingu. Existují případy, kdy se mezi mladistvými pořizování takových snímků obrazovky rozšířilo, a i když původně nebyl záměr druhému uživateli ublížit, tak ve velké části případů screenshot skončil veřejně na stránkách Facebooku, které nesly názvy jako „Úlovky ze Snapchatu“ nebo „Roztahačky“. Sdílení takových fotografií či videí bylo projevem kyberšikany,

¹¹ *Snapchat*. Online. Cambridge Dictionary. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/snapchat>. [citováno 2023-07-11].

nemluvě o tom, že se v některých případech jednalo o fotografie či videa dívek, které nedovršily věku 18 let. Naštěstí jsou takové stránky z Facebooku již několik let pryč.¹²

Další platforma, která byla zneužita k projevům sexuální kriminality online, nesla název Lidé.cz. Byla populární především mezi dospívajícími z generace mileniálů. Jednalo se o chatovací službu, která sloužila převážně jako seznamka. Na její široké využití mezi dětmi a útočníky reaguje známý film „V síti“. Samotný provoz této stránky byl však ukončen k prosinci 2020, tudíž nepovažuji za nutné tento fenomén dále rozvádět.

Aktuálně se v souvislosti se sexuální kriminalitou na sociálních sítích můžeme setkat s platformou Omegle, která funguje taktéž jako chatovací služba a umožňuje jednomu uživateli spojit se přes videohovor na základě náhodného výběru s jiným uživatelem.¹³ Tuto službu hojně využívají nezletilí, na což poukazuje několik výzkumů, například průzkum Kopeckého a spol. Ten ukazuje, že děti ve věkové kategorii 7-12 let jsou na Omegle a podobných platformách dokonce aktivnější než ty, které jsou ve věkové kategorii 13-17 let. Z celkového počtu tázaných 11 800 ve věku 7-13 let aktivně využívá takové platformy 7,5 %, tj. 890 dětí.¹⁴ Obdobnou platformou je Chatroulette.

Jako poslední, ale nejmýraznější sociální síť je potřeba uvést Facebook. Jedná se o nejpopulárnější platformu v rámci celého světa. Uživatelé se zde sdružují do jednotlivých zájmových skupin, mezi něž patří také predátoři a děti, které se mohou stát oběťmi nejen kybergroomingu. Vysoké využití této platformy ze stran dětí dokazuje i průzkum Kopeckého, který byl uskutečněn v roce 2015. Popisuje nám, že 78,9 % z celkového počtu tázaných dětí ve věkové kategorii 8-17 let mají účet na Facebooku. Za zmínku jistě stojí fakt, že více než polovina tázaných mladších 15 let mají na Facebooku účet, ačkoliv na této platformě je možné si účet založit až ve věku 13 let.¹⁵

¹² KOPECKÝ, Kamil a Martin KOŽÍŠEK. *Kauza "roztahovačky" dúní republikou*. Online. E-bezpečí. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/kyberikana/930-roztahovacky>. [citováno 2023-07-11].

¹³ *What is Omegle?* Online. Childnet. Dostupné z: <https://www.childnet.com/blog/what-is-omegle-key-things-parents-and-carers-need-to-know/>. [citováno 2023-07-11].

¹⁴ KOPECKÝ, Kamil, Francisco-Javier HINOJO-LUCENA, René SZOTKOWSKI a Gerardo GÓMEZ-GARCÍA. *Behaviour of young Czechs on the digital network with a special focus on YouTube. An analytical study*. Online. Children and Youth Services Review. 2020, roč. 116, č. 105191, s. 3-4. ISSN 0190-7409. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2020.105191>. [citováno 2023-07-11].

¹⁵ KOPECKÝ, Kamil. *Czech Children and Facebook – A quantitative survey*. Online. Telematics and Informatics. 2016, roč. 33, č. 4, s. 952-953. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.tele.2016.02.008>. [citováno 2023-07-11].

1.4 Formy sexuální kriminality na sociálních sítích

Nyní již k samotným projevům sexuální kriminality. Hlavní těžiště této bakalářské práce budou tvořit tři nejznámější projevy sexuální kriminality na sociálních sítích. Ve všech případech je nejčastějším objektem dítě, ale to nutně neznamená, že není možné sexuální kriminalitu ve formách jako je kybergrooming a sexting páchat na dospělých osobách. Nicméně většina pramenů se věnuje zmíněným formám páchaní právě v souvislosti s dětmi, proto o nich v této práci budu psát nejčastěji.

1.4.1 Dětská pornografie

Jako první si rozebereme velmi závažný a pro společnost dost citlivý druh sexuální kriminality – dětskou pornografii. Dětskou pornografii je možné obecně definovat jako jakékoliv vizuální vyobrazení sexuálně explicitního chování dětí a mladistvých.¹⁶

Tato definice není ale pro úplné pochopení dětské pornografie dostačující. Blíže lze tento pojem specifikovat jako jakékoliv spodobnění dítěte účastnícího se skutečné nebo předstírané explicitní sexuální aktivity, nebo jeho sexuálních orgánů, v obrazové či zvukové podobě k primárně sexuálním účelům. Zobrazuje skutečné dítě nebo osobu se vzhledem dítěte, která se pasivně nebo aktivně účastní sexuálního kriminálního jednání. Může se také jednat o realistické znázornění dítěte, které však neexistuje.¹⁷

Tato definice ukazuje, že znázorněná osoba nemusí být přímo dítětem, aby se jednalo o dětskou pornografii. Stačí pouze, aby vyobrazená osoba jako dítě působila.

Za dítě se pro tyto účely považuje osoba mladší osmnácti let. Právní legislativa v České republice neumožňuje takovým osobám volně se rozhodovat o pornografické účasti či zobrazování. Nehledí se ani na dobrovolnost dítěte na účasti.

Dětská pornografie je spojována i s dětskou prostitucí, která ačkoliv může být také dobrovolná, tak je stejně jako dětská pornografie nepřípustná.¹⁸ Dětskou prostitucí rozumíme zjednání nebo nabízení služeb dítěte k provozování pohlavních či jiných

¹⁶ *Počítačová mravnostní kriminalita*. Online. Policie ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pocitacova-mravnostni-kriminalita.aspx>. [citováno 2023-04-25].

¹⁷ BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. Online. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/366.pdf>. [citováno 2024-01-10].

¹⁸ GRÍVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ a kol. *Kriminologie*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. Str. 397. ISBN 978-80-7598-554-5.

sexuálně laděných aktů za peníze nebo jinou odměnu.¹⁹ Provázanost dětské pornografie a dětské prostituce potvrzuje i fakt, že až 38 % dětí, které se živí prostitucí, je pravidelně k tvorbě pornografického materiálu zneužíváno. Dokonce 80 % z nich potvrdilo, že jejich zákazníci si sex s nimi natáčejí nebo fotografují.²⁰

Dětská prostituce a dětská pornografie společně s obchodováním s dětmi tvoří fenomén komerčního sexuálního zneužívání dětí, které je intenzivně celosvětově řešeno a je chápáno jako jedna z nejzávažnějších forem zneužití dítěte.²¹

Od dětské pornografie je vhodné odlišit tzv. nudistický materiál, který můžeme popsat jako fotografie či videozáznamy dětí, se kterými nebylo v úmyslu nakládat jako se sexuálním obsahem, nicméně se ale mezi pornografické záznamy dostaly. Jedná se o fotografie vytvořené zejména rodiči či prarodiči za účelem vložení do rodinných alb. Bohužel v dnešní době jsou rodinná alba dost často umístěna veřejně na sociálních sítích.²²

1.4.2 Kybergrooming

Pojem kybergrooming označuje určité chování uživatelů sociálních sítí, které vyvolává v oběti falešnou důvěru a vede k osobní schůzce mezi obětí a kybergroomerem (predátorem). Samotná schůzka už poté může vyústit ve fyzické sexuální násilí, zneužití dítěte k pornografickým činnostem apod. Jedná se o formu psychické manipulace s cílem sexuálního využití.²³

Typický průběh kybergroomingu má několik fází. Prvním krokem je příprava kontaktu, kdy se kybergroomer připravuje na první on-line setkání se svou obětí. Tato fáze zahrnuje vytvoření falešné identity a profilu na sociální síti.

¹⁹ CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. Str. 52. ISBN 80-717-8739-6.

²⁰ VANÍČKOVÁ, Eva. *Dětská prostituce*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2005. Str. 28. ISBN 978-80-247-2218-4.

²¹ *Komerční sexuální zneužívání dětí*. Online. Ministerstvo práce a sociálních věcí. 2009 Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/KSZD.pdf/3defe644-fd76-3a3c-7401-ffb0cc778a5b>. [citováno 2023-07-12].

²² CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. Str. 53-54. ISBN 80-717-8739-6.

²³ *Co je kybergrooming?* Online. E-bezpečí. 2019. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/71-trivium/1421-co-je-kybergrooming>. [citováno 2023-06-30].

Další fází je samotný kontakt s obětí, ve které se kybergroomer snaží získat důvěru oběti a buduje s ní přátelský vztah. K tomuto využívá různé metody jako např. již zmíněné zrcadlení, které spočívá ve fiktivním sdílení koníčků, zájmů a názorů s obětí tak, aby nabyla dojmu, že našla „spřízněnou duši“. V této fázi pachatel získává co nejvíce informací o oběti a snaží se navázat bližší kontakt a snížit zábrany vůči sexuálním tématům. V tomto momentu kybergroomer začíná vytvářet nátlak na oběť, aby konverzaci neventilovala širšímu okolí. Obecně lze takovou sexuálně laděnou konverzaci označit pojmem sexting, jenž je rozebírán v další kapitole.

Postupně se pachatel dostává do fáze přípravy na osobní schůzku. Tento proces může zahrnovat několik dílčích úkonů jako přípravu materiálů k případnému vydírání oběti nebo změnu identity pachatele.

Poslední fází je samotná osobní schůzka, která ačkoliv může v počátku vypadat docela nevinně (pozvání do kina, procházka parkem), tak v mnoha případech končí v odlehlých nezalidněných místech, kde pachatel může uskutečnit svůj plánovaný útok na oběť. Případně pachatel završuje svůj plán získat důvěru a uskuteční několik doopravdy nevinných schůzek, přičemž útok proběhne až na nějaké další.²⁴

V procesu kybergroomingu pachatelé využívají celou řadu manipulačních technik, které slouží k získání důvěry dítěte a ovlivnění jeho chování. Jednou z nich je uplácení (také „luring“). Pachatel dítěti nabízí peníze, dárky či pozornost výměnou za protislužbu. Zrcadlení („mirroring“) je také hojně využívaná technika, kterou pachatel napodobuje chování a zájmy dítěte, aby vytvořil pocit důvěry a utužoval přátelství. Pocit spřízněnosti se pachatel snaží u dítěte navodit, aby bylo ochotné sdílet osobní informace a přijmout požadavky predátora. Jednou z technik je i Webcam trolling. To je technika, která má ve své podstatě přínos jen pro pachatele. Jedná se o získávání intimních fotografií či videí prostřednictvím podvržené videonahrávky, kterou oběť považuje za reálný obraz. Toto uskutečňuje přes speciální program, který mu umožňuje vytvářet virtuální videokameru. Pakliže ani jedna z technik již pachateli nepřináší to, co chce, může oběť začít i vydírat.^{25 26}

²⁴ ZORMANOVÁ, Lucie. *Kybergrooming*. Online. Metodický portál RVP.CZ. 2022. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/22970/KYBERGROOMING.html>. [citováno 2023-06-30].

²⁵ *Co je kybergrooming?* Online. E-bezpečí. 2019. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/71-trivium/1421-co-je-kybergrooming>. [citováno 2024-01-10].

²⁶ KOPECKÝ, Kamil. *Strategie manipulace dětí v online prostředích se zaměřením na tzv. kybergrooming*. Online. *Pediatric pro Praxi*. 2015, roč. 16, č. 5, s. 331-334. Dostupné z:

1.4.3 Sexting

Nyní se zaměříme na již zmíněný sexting. Sexting je novodobý komunikační fenomén. Pojem sexting vznikl sloučením slov „sex“ a „texting“ (česky textování). Jedná se o elektronické rozesílání fotografií, videí či textových zpráv se sexuálním obsahem. Sexting lze vyjádřit také jako on-line komunikaci za účelem sexuálního vzrušení.²⁷

Ne všechny formy sextingu jsou formou sexuální kriminality na internetu. Dle průzkumu studentek Dodaj a Sesar existuje celá řada druhů sextingu. Mezi ty hlavní se řadí vztahový, reakční, nucený a násilný. Vztahový sexting je zdravým aspektem intimního vztahu mezi partnery. Reakční forma sextingu je projevem těch lidí, kteří zasílají, dostávají, sdílejí či přeposílají sexuální obsah z nudy, pro zábavu nebo se záměrem získat pozornost či nabýt popularity. Nucený sexting nastává např. ve vztazích (i těch potenciálních), kdy jeden z partnerů vyžaduje zaslání sexuálního obsahu a druhá strana často věří, že musí tento obsah poskytnout k zachování pohody a zdravého vztahu. Násilný druh sextingu již zahrnuje různé kriminální prvky. V tomto případě se bavíme o vydírání, násilných a klamavých projevech nebo o dospělých vyžadujících sexuální obsah po nezletilých.²⁸

Jednodušeji rozděluje sexting Hollá podle toho, zda se jedná o dobrovolný či nátlakový. Dobrovolný sexting provozují dospívající a dospělí, aby uspokojili svou sexuální zvědavost. Tento druh sextingu je způsobem sblížení dvou osob a projevem jejich intimity. Nedobrovolný sexting je přesným opakem. Nefiguruje zde dobrovolnost ani souhlas. Takový sexting může zahrnovat určitou formu nátlaku či obtěžování. Nicméně v rámci nátlakového sextingu nemusí vždy vzniknout produkt pro třetí osoby. Protějšek může nátlakem sextingový obsah využít pouze pro svou vlastní sexuální satisfakci. Tyto dva druhy sextování můžeme také odlišit pojmy primární a sekundární sexting.²⁹

https://www.researchgate.net/publication/280023825_Strategie_manipulace_deti_v_online_prostredic_h_se_zamerenim_na_tzv_kybergrooming. [citováno 2024-01-10].

²⁷ Co je sexting? Online. E-bezpečí. 2009. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/137-154>. [citováno 2023-04-30].

²⁸ DODAJ, Arta a Kristina SESAR. *Sexting categories*. Online. Mediterranean Journal of Clinical Psychology. 2020, roč. 8, č. 2, s. 17-20. Dostupné z: <https://doi.org/10.6092/2282-1619/mjcp-2432>. [citováno 2023-06-29].

²⁹ HOLLÁ, Katarína. *Sexting a kyberšikana*. Iris, 2016. Str. 49-51. ISBN 978-80-8153-061-6.

Sexting je problémový zejména v případech, kdy v něm figuruje dítě, tzn. osoba mladší 18 let. Zasílání sextingových zpráv dítětem a šíření obdrženého materiálu v rámci sextingu, které dítě zachycuje, je projevem dětské pornografie. Sexting mezi dětmi je poměrně oblíbenou aktivitou, jak ukazuje i průzkum realizovaný Centrem prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Tento průzkum z roku 2017 ukázal, že 24,76 % z tázaných (celkový počet byl 4878 dětí) provozuje sexting ve formě erotických zpráv. Zasílání fotografického materiálu potvrdilo 15,37 % z celkového počtu dětí. Erotická videa někdy zaslalo přibližně 6 % z tázaných. Průměrný věk dotazovaných dětí činil cca 14 let. Jejich hlavní motivace byly upoutání pozornosti, flirt s člověkem, co se jim líbí nebo získání přítele či přítelkyně. U více než 7 % dětí se jednalo o nátlakový sexting. Nejvíce využívanou sítí pro zasílání erotického materiálu dětmi byl Facebook a následně Snapchat. Přes obě tyto platformy sexuální obsah zaslalo více než 50 % dětí. I přesto, že děti sexting provozují v poměrně hojném počtu, tak za bezpečný ho označilo pouze 5 % z nich. Tento fakt poukazuje na to, že ačkoliv si děti mohou být vědomy nebezpečí, které sexting skrývá, tak je to neodradí natolik, aby se zasílání erotického materiálu vyvarovaly.

Ale proč lidé vlastně sexting provozují? Nejčastějším z důvodů pro realizaci sextingu je, že je vnímán jako součást romantických vztahů. Partneri ho provádějí zejména v začátcích vztahu jako nástroj pro upoutání pozornosti svého protějšku, flirtování či vzrušení. V průběhu dlouhodobých vztahů je znakem lásky, intimity a vzájemné důvěry dvou partnerů. Dalším důvodem k jeho provozování je potlačení nudy. Sexting může být i produktem sociálního nátlaku, např. ve škole či v partnerském vztahu. V dnešní době může být sexting následkem konzumní společnosti. Lidská sexualita nyní již není tabu a můžeme se s její prezentací setkat ve filmech, reklamách, hudbě a není tedy překvapením, že mladí lidé a děti tento vzor chování napodobují. Můžeme tedy vnímat, že v posledních letech se děti a adolescenti více odhalují, např. formou intimních fotografií, a to jednoduše proto, že jim to přijde v důsledku konzumace takového obsahu od dětství naprosto přirozené a normální. Problém je, že děti neumí rozpoznat nebezpečí a rizika, která se pojí s takovou sebe prezentací, a mohou na to doplatit. Odvrácená strana sextingu je, že může sloužit i jako nástroj útoku či pomsty. S tím se můžeme setkat např. při kybergroomingu, kdy pachatel oběti vyhrožuje zveřejněním

intimního obsahu obdrženo od druhé strany, aby dosáhl svého. Sexting můžeme vnímat i jako jednu z forem neverbální komunikace. V dnešní době plné emotikonů a sdílení fotek na Instagramu je totiž společnost zvyklá přijímat obsah především ve vizuální podobě. Rozesílání intimně laděných fotografií či videí může sloužit jako nástroj ke sdělení mnoha informací, které jsou sdíleny pomocí držení těla, výrazu obličeje nebo oblečení.^{30 31}

³⁰ KOPECKÝ, Kamil a kol. *Rizikové formy chování českých a slovenských dětí v prostředí internetu*. Online. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4868-8. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/284693495_Rizikove_formy_chovani_ceskych_a_slovenskych_deti_v_prostredi_internetu. [citováno 2024-01-22].

³¹ DOBEŠOVÁ, Pavla, René SZOTKOWSKI a Kamil KOPECKÝ. *Sexting u žáků na 1. stupni základní školy*. Online. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2023. ISBN 978-80-244-6376-6. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.5507/pdf.23.24463759>. [citováno 2024-01-23].

2 Fenomenologie sexuální kriminality na sociálních sítích

Nyní se zaměříme na fenomenologii sexuální kriminality. Pokud se bavíme o fenomenologii v kriminologii obecně, myslíme tím popis kriminality jako sociálně patologického jevu, který se věnuje kriminalitě na určitém území, vývoji během určitého časového období a její struktuře. Zjištěné informace mohou přispět k objasňování příčin kriminality, hledání vhodných forem trestní politiky a ověření její funkčnosti a efektivity.³² Při popisu kriminality se využívají pojmy jako je *rozsah kriminality*, *úroveň kriminality* nebo zmíněná *struktura kriminality*. Rozsah kriminality představuje počet trestných činů za určité časové období na vymezeném území. Tento pojem ale neodráží demografické vlivy, zejména počet obyvatel v dané oblasti. K tomu slouží úroveň (intenzita) kriminality, která je vyjadřována v indexech na 10 000 nebo 100 000 obyvatel v dané lokalitě. Struktura kriminality se zaměřuje na specifické druhy trestné činnosti, podíl pohlaví pachatelů, počet cizinců či recidivistů, a to napříč věkem, vzděláním nebo socioprofesionálním postavením.³³

Nyní již k samotné sexuální kriminalitě. Ta je upravena ve zvláštní části zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, převážně v hlavě III „Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti“. Trestněprávní úprava sexuální kriminality byla stvořena tak, aby postihovala veškerá jednání vůči oběti činěná. Nejsou tudíž postihovány jen fyzicky invazivní aktivity vůči oběti, nýbrž i méně závažná jednání jako je např. sexuální nátlak.

Řadíme sem zejména trestné činy ohrožující svobodu rozhodování v oblasti pohlavního života, tj. trestný čin znásilnění (§ 185 trestního zákoníku) a sexuální nátlak (§ 186 TZ). Dále sem řadíme trestné činy, které ohrožují zdravý mentální a tělesný vývoj dětí. Jedná se o pohlavní zneužití (§ 187 TZ), svádění dítěte k pohlavnímu styku (§ 202 hlava IV trestního zákoníku), zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193 TZ) s čímž souvisejí trestné činy podle § 193a – účast na pornografickém představení a §193b – navazování nedovolených kontaktů s dítětem. V neposlední řadě se jedné o trestné činy ohrožující některé mravní zásady, tj. výroba a jiné nakládání s dětskou

³² VÁLKOVÁ, Helena; KUČHTA, Josef a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-429-2.

³³ GRÍVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ a kol. *Kriminologie*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. Str. 298. ISBN 978-80-7598-554-5.

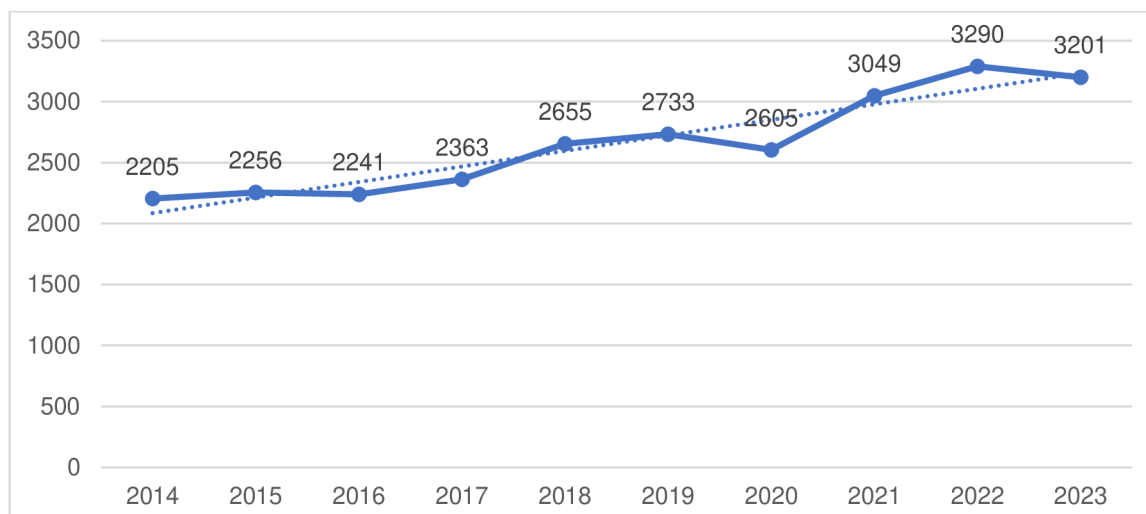
pornografií (§ 192 TZ) nebo např. kuplířství (§ 189 TZ). Vedle sexuálních trestných činů sem ještě můžeme zařadit obchodování s lidmi (§ 168, hlava IV TZ).³⁴

Předtím než rozdělím konkrétní formy sexuální kriminality, je nutné se podívat na sexuální (resp. mravnostní) kriminalitu jako celek. Pro základní orientaci v číslech uvedu některé údaje za rok 2023. Ze statistik vyplývá, že celkový počet registrovaných trestných činů činil 181 417. Z toho do mravnostní kriminality spadá 3 201. To tvoří podíl na celkové kriminalitě 1,8 %. Z toho bylo téměř 60 % objasněno. Nutné je ale podotknout, že v policejních statistikách se do mravnostní kriminality nezapočítávají pouze trestné činy, které jsem zmínila výše, nýbrž i další trestné činy mající sexuální podtext (např. výtržnictví jako pohlavní úchylka). Vedle těchto činů stojí samozřejmě i ty, které nelze spáchat virtuálně, např. znásilnění. Ale vzhledem k tomu, že v dalších kapitolách některé z forem sexuální kriminality na sociálních sítích uvádím konkrétně, považuji za vhodné se v tuto chvíli věnovat mravnostní kriminalitě obecně i přesto, že mohou být data pro účely této práce lehce zkreslená.

Dynamiku registrovaných skutků mravnostní kriminality představuje Graf č. 1. Z něho je patrné, že tento typ kriminality má stupňující tendenci, a to bez ohledu na celkový počet registrovaných skutků. Z uvedeného můžeme vyzorovat, že hranice 3 000 skutků ročně byla poprvé přesažena za poslední dekádu v roce 2021, od té doby počet již pod 3 000 neklesl. Tento jev může být vysvětlen postupnou ztrátou obav obětí oznamovat trestnou činnost. Z mého pohledu se v posledních letech upouští od strachu oznamovat takové události zejména díky medializování kauz, které zahrnují sexuální tematiku. Veřejnost tak může snadno nahlédnout do procesu, který se skrývá za oznámením mravnostních skutků a zároveň je z médií patrná opatrnost orgánů činných v trestním řízení vůči oběti.

³⁴ CHMELÍK, Jan. Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita. Praha: Portál, 2003. Str. 19. ISBN 80-717-8739-6.

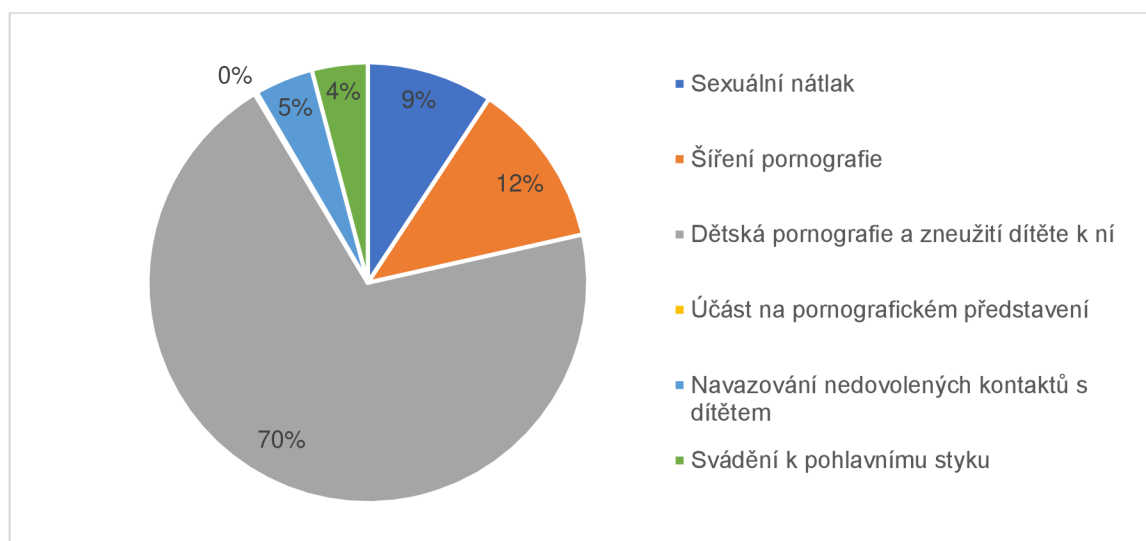
Graf č. 1 Vývoj mravnostní kriminality v letech 2014-2023

Zdroj: Policie ČR – statistické přehledy kriminality za roky 2014-2023

Pro lepší představu, jakou část zastupují jednotlivé trestné činy v mravnostní kriminalitě, se můžeme podívat na Graf č. 2. Do něj jsem zahrнула pouze trestnou činnost, kterou lze páchat i virtuálně. Značně v tomto případě dominuje dětská pornografie, nejméně je pak zastoupená účast na pornografickém představení. Oba instituty popisují v kapitolách níže.

Graf č. 2 Struktura registrovaných mravnostních skutků v roce 2023

Zdroj: Policie ČR – statistické přehledy kriminality za rok 2023

2.1 Dětská pornografie a sexting

Z pohledu fenomenologie je dětská pornografie se sextingem provázaná. Pojem sexting český právní systém nezná, a to z toho důvodu, že sexting primárně naplňuje

znaky skutkové podstaty trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií. Proto jsem tyto dvě formy sexuální kriminality spojila v rámci této kapitoly v jedno.

2.1.1 Právní rámec

Legislativa upravující právní poměry dětí v souvislosti s dětskou pornografií na mezinárodní úrovni nesahá daleko do historie. Její vývoj započal teprve roku 1991. Tohoto roku, konkrétně 7. ledna, byla ratifikována Úmluva o právech dítěte, která je publikovaná ve Sbírce zákonů pod číslem 104/1991 Sb. Poprvé byl také mezinárodně zakotven pojem dětské pornografie do právního řádu. K Úmluvě byly v průběhu dalších let přijaty tři opční protokoly, z nichž pro téma této bakalářské práce má význam Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii, který Česká ratifikovala až dne 26. září 2013. Ve stručnosti tento protokol stanovuje mezinárodní standardy k prevenci, potlačování a trestání činů spojených s prodejem dětí za účelem jejich sexuálního zneužívání, dětskou prostitucí a dětskou pornografií.³⁵

Celá problematika byla celosvětově řešena až na Stockholmském kongresu proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí, který se konal roku 1996. Komerčním sexuálnímu zneužíváním dětí rozumíme: *„použití dítěte pro sexuální účely výměnou za peníze nebo za odměnu v naturáliích mezi dítětem, zákazníkem, prostředníkem nebo agentem a jinými, kdo vydělávají na obchodu s dětmi pro tyto účely“*. Program kongresu zahrnoval tři hlavní body, a to obchodování s dětmi, dětskou prostitucí a dětskou pornografií.³⁶

České právní předpisy ale reagovaly na legislativní vývoj velmi brzy a již roku 1991 byl přijat zákon č. 551/1991 Sb., kterým se změnil a doplnil tehdejší trestní zákon č. 140/1961 Sb., a to konkrétně v § 205, který byl doplněn o skutkovou podstatu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií. Další změnou, která nastala, byl zákon č. 271/2007 Sb., kterým byl opět novelizován tehdejší trestní zákoník. Byl rozšířen o

³⁵ *Komerční sexuální zneužívání dětí*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/komerčni-sexualni-zneuzivani-deti-dokumenty.aspx>. [citováno 2023-08-15].

³⁶ *Národní plán boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí na období 2006–2008*. Online. Ministerstvo vnitra ČR. 2006. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/npszd-2006-2008-fin-pdf.aspx>. [citováno 2023-01-07].

skutkové podstaty přechovávání dětské pornografie a zneužití dítěte k výrobě pornografie. Poslední významnou změnou bylo zavedení nového trestního zákoníku, tedy zákona č. 40/2009 Sb. V průběhu let byl novelizován v letech 2011³⁷ a 2014³⁸. Tyto poslední dvě novely zakotvily pojem „osoba, jež se jeví býti dítětem“ a doplnily skutkovou podstatu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií o ustanovení, kterým je kriminalizováno získání přístupu k dětské pornografii prostřednictvím informačních nebo komunikačních technologií. V roce 2014 byl trestní zákoník doplněn ještě o ustanovení účasti na pornografickém představení. Skutková podstata zní: *„Kdo se účastní pornografického představení nebo jiného obdobného vystoupení, ve kterém účinkuje dítě, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta“*. Trestní zákoník toto ustanovení dále nerozvádí. Ačkoliv pojem „účast“ vzbuzuje dojem aktivity, není tomu tak. Účastí na pornografickém představení se myslí pouze pasivní účast, tzn. jeho sledování ať už fyzicky či přes online přenosy.³⁹

Aktuálně náš trestní zákoník tedy rozebírá problematiku dětské pornografie v následujících ustanoveních: § 192 výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, § 193 zneužití dítěte k výrobě pornografie a § 193a účast na pornografickém představení. Těmito třemi ustanoveními je pokryté celé spektrum výroby dětské pornografie od počátku do konce. Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií je paragrafem jistě nejrozsáhlejším. Základní skutková podstata zní: *„Kdo přechovává fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem, bude potrestán odnětím svobody až na dva roky.“* Další odstavce jsou doplněním základní skutkové podstaty a zakládají skutkovou podstatu kvalifikovanou. Zneužití dítěte k výrobě pornografie je v prvním odstavci definován následovně: *„Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.“* Tento paragraf již míří na přímou fyzickou účast dítěte na pornografickém díle, z čehož vyplývá, že nelze aplikovat na pornografii uměle vytvořenou, tudíž animovanou či kreslenou, a ani na osoby, které se jeví býti dítětem. Výčet pojmů jako

³⁷ Zákon č. 330/2011 Sb.

³⁸ Zákon č. 141/2014 Sb.

³⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). Str. 609-610. ISBN 978-80-7502-236-3.

„přiměje, zjedná, najme...“ v § 193, tedy zneužití dítěte k výrobě pornografie, v sobě zahrnuje všechny způsoby zlákaní dítěte k výrobě pornografie od využití vlivu (např. z pozice učitele), přes dohodu s dítětem až po finanční úplatu. Pokud se zamyslíme nad podstatou veškerých těchto činností, vyplyne nám z toho, že zneužití dítěte je pácháno osobou, která má ve vztahu k dítěti práva nebo povinnosti.

Vedle ustanovení týkajících se výslovně dětské pornografie stojí ještě za zmínku § 193b, tedy navazování nedovolených kontaktů s dítětem, jež bylo do trestního zákoníku zahrnuto v roce 2014 zákonem č. 141/2014 Sb. Toto ustanovení se netýká výslovně jen virtuálního prostředí. Navazování nedovolených kontaktů můžeme aplikovat i na fyzické akty. Skutková podstata vyjmenovává ustanovení, prostřednictvím kterých je navazování kontaktů s dítětem kriminalizováno. V případě navazování nedovolených kontaktů s dítětem je za dítě považována osoba mladší patnácti let, nikoliv osmnácti.

V rámci sextingu pak může dojít k naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu podle § 201, tedy ohrožování výchovy dítěte. U tohoto trestného činu je objektem mj. ochrana dětí před zahálčivým nebo nemravným životem. Samotné dítě se při provozování sextingu pak stává pachatelem tohoto trestného činu společně s trestným činem výroby a jiným nakládáním s dětskou pornografií a zneužití dítěte k výrobě pornografie.

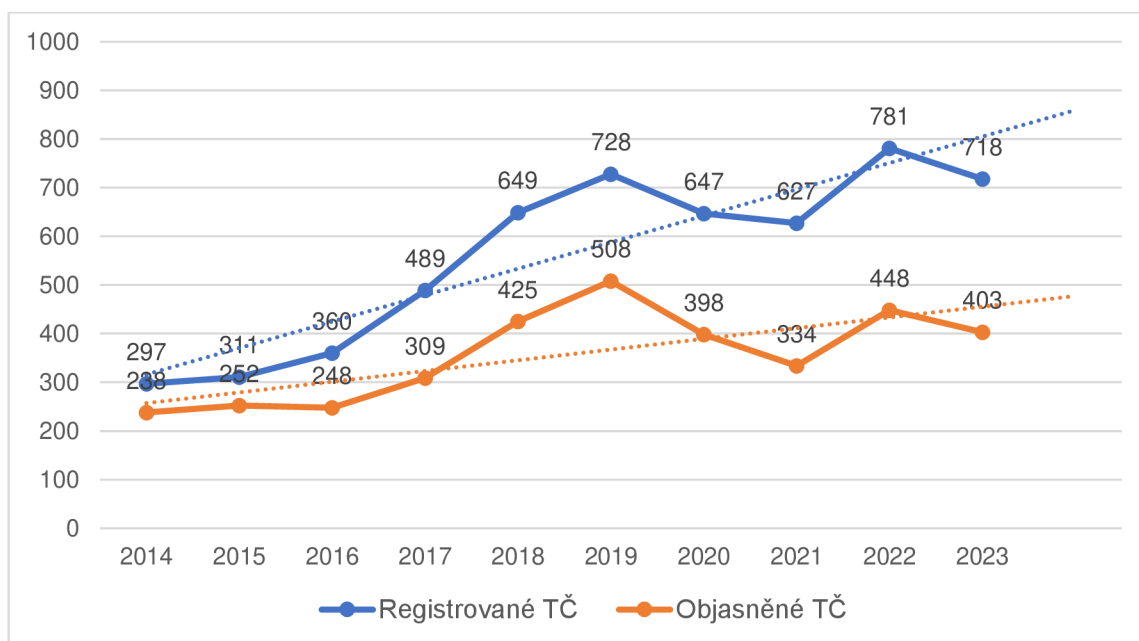
Žádné z uvedených ustanovení nezakládá kvalifikovanou skutkovou podstatu v případě, že se jedná o čin spáchaný na dítěti mladší patnácti let. Dle mého subjektivního názoru by měla být v ustanovení reflektována možnost provádět sexuální styk od patnácti let, a tudíž by mělo být jako přitěžující okolnost bráno v potaz, zda dítě již dosáhlo patnáctého roku věku či nikoliv.

2.1.2 Statistická část

Dětská pornografie má dle dostupných statistických dat největší podíl na kybernetické mravnostní kriminalitě. Jak již bylo zmíněno, právní úprava dětské pornografie se dotýká vícero ustanovení. Do policejních statistik jsou tato ustanovení zanesena pomocí takticko-statistické klasifikace následovně: TSK 292 dětská pornografie a zneužití dítěte k ní (§ 192, 193) a TSK 293 účast na pornografickém představení (§

193a). Toto rozdělení můžeme v policejních statistikách spatřovat až od roku 2021. Do té doby tyto trestné činy figurovaly pod TSK 290 ostatní mravnostní trestné činy, kam bylo zařazeno i ustanovení § 190 – prostituce ohrožující mravní vývoj dětí, nicméně ta svými nízkými počty zkresluje data naprosto minimálně. Z grafu č. 3 je patrné, že podobně jako mravnostní kriminalita jako celek, i trestné činy související s dětskou pornografií mají stupňující tendenci. Objasněnost v jediném roce neklesla pod 50 %, a sice je možné, že s touto tendencí se tak v blízkých letech stane. Narůst této trestné činnosti můžeme přisuzovat rozvoji informačních technologií a existenci nástrojů pro získávání nelegálních materiálů spojených s dětmi, jejichž bleskový vývoj nelze zastavit a ani dostatečně dobře omezit.

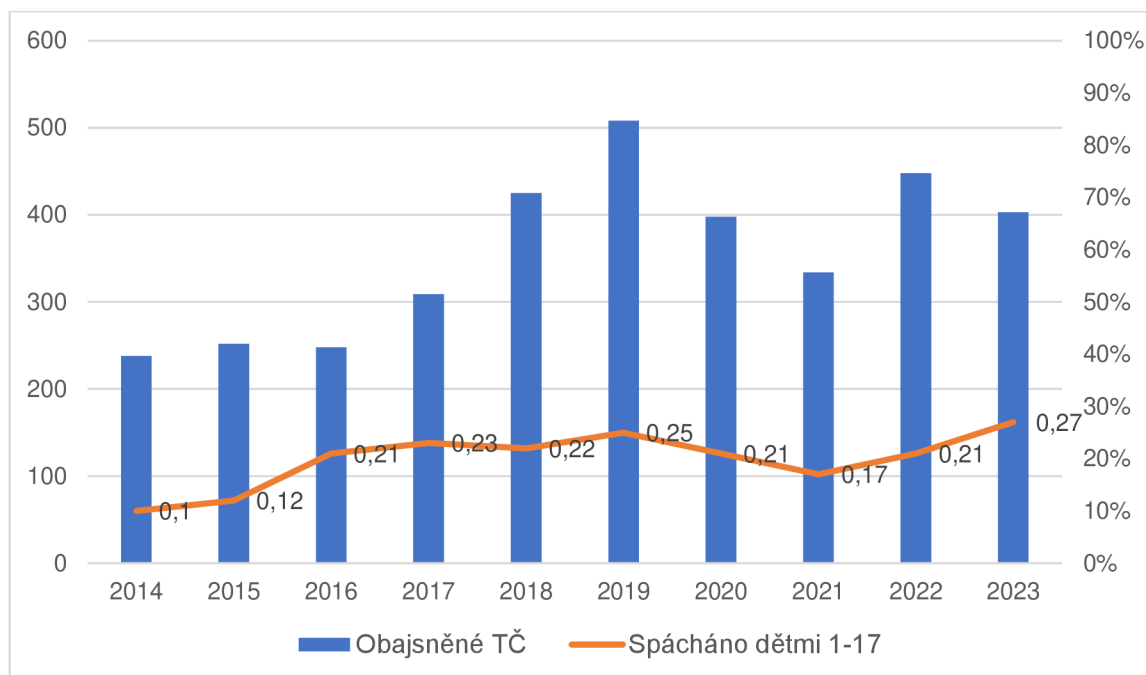
Graf č. 3 Dynamika registrovaných trestných činů souvisejících s dětskou pornografií

Zdroj: Policie ČR – statistické přehledy kriminality za roky 2014-2023

Za zmínku stojí jistě podíl dětí ve věku 1-17 let na této trestné činnosti, ten je patrný z grafu č. 4. Za posledních 10 let jejich podíl na této trestné činnosti činí bezmála 20 %. V roce 2023 tento podíl činil dokonce 27 %. Domnívám se, že narůst může být opět způsoben rozvojem informačních a komunikačních technologií, který ve spojitosti s medializací sexuálních témat otevírá dětem a mladistvým svět erotiky dříve, než tomu bylo v předchozích letech.

Graf č. 4 Podíl dětí ve věku 1-17 na trestné činnosti související s dětskou pornografií

Zdroj: Policie ČR – statistické přehledy kriminality za roky 2014-2023

2.2 Kybergrooming

2.2.1 Právní rámec

Pojem kybergrooming není v trestním zákoníku obsažen, jedná se totiž o pojem kriminologický, avšak podle Vlachové můžeme tento termín chápat jako souhrn několika trestných činů. Mezi ně patří zejména obchodování s lidmi (§ 168), omezování osobní svobody (§ 171), vydírání (§ 175), pohlavní zneužití (§ 187), ohrožování výchovy dítěte (§ 201), podvod (§ 209), nebezpečné vyhrožování (§ 353) a nebezpečné pronásledování (§ 354).⁴⁰ Tento výčet pochází z roku 2009, proto je nutné jej doplnit o později zavedený trestný čin navazování nedovolených kontaktů s dítětem (§ 193b), který nabyl účinnosti dne 1. 8. 2014. Skutková podstata tohoto ustanovení zní: „Kdo navrhne setkání dítěti mladšímu patnácti let v úmyslu spáchat trestný čin podle § 187 odst. 1, § 192, 193, § 202 odst. 3 nebo jiný sexuálně motivovaný trestný čin, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta“. Klíčovým pojmem je zde „navrhne setkání“, neboť kybergrooming spočívá právě ve snaze o osobní schůzku s cílem spáchat sexuálně motivovaný trestný čin. Vymezená ustanovení ve skutkové podstatě § 193b jsou pouze demonstrativním výčtem, a tak lze tento trestný čin chápat

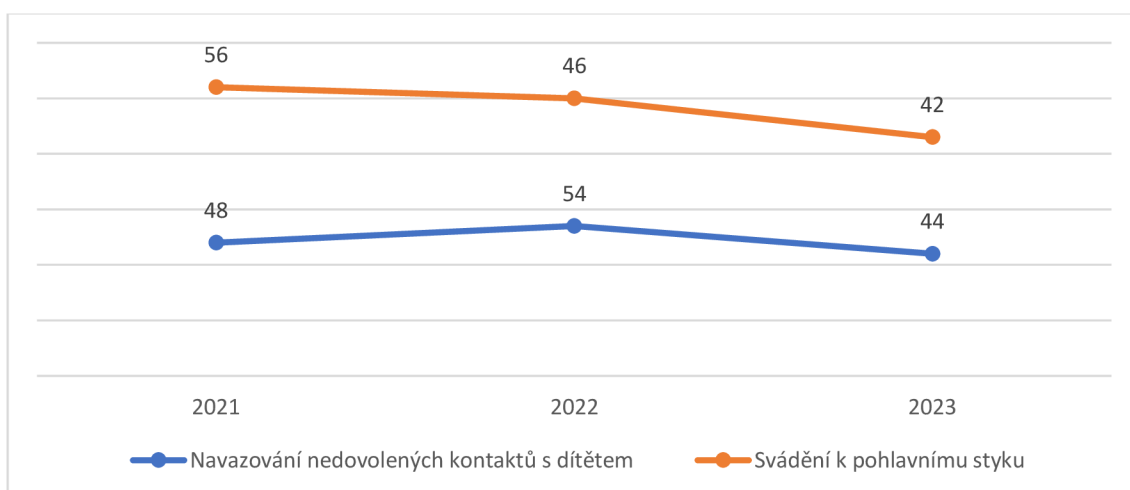
⁴⁰ VLACHOVÁ, Marta. *Trestná činnost spojená s internetovou kriminalitou*. Online. E-bezpečí. 2009. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/dali-rizika/148-226>. [citováno 2023-12-21].

v širší škále sexuálně motivovaných trestných činů, jež může navazování nedovolených kontaktů s dítětem zahrnovat. S kybergroomingem úzce souvisí taktéž ustanovení svádění k pohlavnímu styku podle § 202 TZ. Někteří pachatelé kybergroomingu se skrz komunikační technologie pokoušejí přesvědčit oběť k obnažování před webkamerou a erotickému sebeukájení, za které nabízejí úplatu.⁴¹

2.2.2 Statistická část

Již víme, že činy navazování nedovolených kontaktů s dítětem a svádění k pohlavnímu styku nemají ne celkovém počtu mravnostní kriminality nijak výrazný podíl, ale to nijak nesnižuje závažnost těchto činů. Mravnostní trestné činy mají na dětské oběti fatální dopady, což detailněji popisují v kapitole Oběti sexuální kriminality na sociálních sítích. Proto je důležité věnovat pozornost dynamice i těchto činů. Zde ale narážíme na překážku. Ačkoliv oba druhy trestné činnosti již v roce 2014 existovaly (svádění k pohlavnímu styku ještě dříve), do statistik byly samostatně zařazeny až v roce 2021. Do té doby bylo navazování nedovolených kontaktů s dítětem součástí TSK 290 ostatní mravnostní trestné činy a svádění k pohlavnímu styku nefigurovalo ve statistikách vůbec. Z tohoto důvodu je graf č. 5 složen pouze z dat za poslední 3 roky. To je samozřejmě krátká doba to spolehlivě určit trend trestné činnosti související s kybergroomingem, nicméně v obou případech to na nás působí klesajícím dojmem.

Graf č. 5 Vývoj registrovaných trestných činů souvisejících s kybergroomingem

Zdroj: Policie ČR – statistické přehledy kriminality za roky 2021-2023

⁴¹ *Zneužívání dětí na internetu.* Online. Policie ČR. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zneuzivani-deti-na-internetu.aspx>. [citováno 2024-01-03].

Po základním zpracování statistických dat sexuální kriminality na sociálních sítích je nutné podotknout, že mravnostní kriminalita obecně spadá do odvětví, které se váže s vysokou mírou latence. Jedná se o choulostivé téma a oběti se bojí trestné činy oznámit, protože mají strach z reakce svého blízkého okolí nebo se jedná o děti, které nejsou často schopné rozeznat co je správné a co ne. Podíl na vysoké latenci nesou i skutky, jimiž se oběť necítí být poškozena, typicky sexuální akty činěné mezi dětmi. Jedním z důvodů může být i silný vztah oběti k pachateli, která ačkoliv se cítí být poškozena, není v jejím zájmu pachatelovo potrestání.⁴²

⁴² TOMÁŠEK, Jan. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019. Str. 65. ISBN 978-80-7380-746-7.

3 Pachatelé sexuální kriminality na sociálních sítích

Nyní se zaměříme na pachatele sexuální kriminality na sociálních sítích. Na osobu pachatele lze pohlížet ze dvou odlišných pohledů, a to z kriminologického a trestněprávního. Zatímco trestní zákoník říká, že pachatel je ten, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu, kriminologie vedle těchto osob vnímá i potencionální pachatele. Věnuje se osobám, které si již svůj čin odpykaly či těm, co se vyznačují sociálně-patologickým chováním, tedy těm, kteří např. holdují drogám, alkoholu či gamblingu.^{43 44}

Ale ať už se jedná o pachatele dle kriminologického hlediska či trestněprávního, tak sexuální kriminalita disponuje širokým spektrem pachatelů, které ji páchají, a to napříč věkem, kriminální minulostí, psychickým stavem či typem vztahu mezi pachatelem a obětí. Jedno z nejzákladnějších dělení pachatelů sexuální kriminality uvádí docent Chmelík. Dělí je na příležitostné pachatele, pachatele jednajících promyšleně, organizovaně, s cílem uspokojení sexuálních potřeb nebo dosažení zisku a patologické pachatele se sexuální nebo jinou úchylnou. Ve velké části spáchaných sexuálních trestných činů hraje roli alkohol a další návykové látky. Ty totiž snižují morální zábrany a podporují agresivní chování pachatelů.⁴⁵ Třetí skupina pachatelů je zastoupena překvapivě relativně málo. To potvrzuje i výzkum Institutu pro kriminologii a sociální prevenci. Ten se zabýval mj. charakteristikou pachatelů násilných sexuálních trestných činů. V rámci výzkumu byla prověřována data z 610 různých trestních spisů a 584 různých pachatelů. Bylo zjištěno, že podíl sexuálních deviantů mezi prověřovanými pachateli byl cca 20 % na celkovém počtu.⁴⁶ To nás vede k tomu, že v zásadě dělíme pachatele na **deviantní** a **nedevariantní**, tedy pachatele s poruchou sexuální preference a pachatele delikventní. Deviantní pachatele neboli parafiliky, můžeme rozdělit dle charakteristiky jejich sexuální motivace. Rozlišujeme deviace v aktivitě a deviace v objektu. Deviace v aktivitě jsou poruchy ve způsobu dosahování sexuálního uspokojení a vzrušení. Nezáleží tedy na charakteristice osoby, na které je

⁴³ GRIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ a kol. *Kriminologie*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. Str. 95. ISBN 978-80-7598-554-5.

⁴⁴ ZOUBKOVÁ, Ivana et al. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. Str. 130. ISBN 978-80-7380-312-4.

⁴⁵ CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. Str. 23. ISBN 80-7117-8739-6.

⁴⁶ BLATNÍKOVÁ, Šárka, Petr ZEMAN a Petra FARIDOVÁ. *Násilná sexuální kriminalita v ČR: informace o výsledcích výzkumu IKSP pro členy RVPPK*. Online. 2017. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/nasilna-sexualni-kriminalitaii-pdf.aspx>. [citováno 2023-12-28].

sexuálního uspokojení dosahováno. Stejného uspokojení deviant dosáhne až už se jedná o dospělého, muže, ženu či dítě. Typicky se jedná o exhibicionismus, jehož základem je odhalování genitálií před neznámými lidmi. Dalším představitelem deviace v aktivitě je voyerismus. Vzrušení je v tomto případě dosahováno sledováním intimních chviliek cizích nic netušících osob. V kyberprostoru je velmi jednoduše zachována anonymita a na pachatele působí efekt disinhibice – opadnutí zábran. Kombinace těchto dvou atributů je pak jednoduchým nástrojem např. pro exhibicionistu, který rozesílá erotické fotografie či videa dalším uživatelům. Deviace v objektu jsou poruchy sexuální motivace, jejichž zaměření je zcela neadekvátní. Pro sexuální kriminalitu má největší význam pedofilie. Erotické motivace pedofila jsou zaměřené na objekty v pubertálním věku bez znaků dospívání, tedy nejčastěji na děti ve věku 5-12 let. Pedofilie může mít heterosexuální, homosexuální i bisexuální charakter. Stanovení diagnózy pedofilie není vůbec jednoduché, nicméně je velmi klíčové. Osoba trpící touto poruchou sexuální preference se již této poruchy nezbaví a je to tudíž na hodně dlouhou dobu potenciální pachatel. Velkým vodítkem pro označení osoby pedofilem je pedagogicko-estetický komplex, který vyjadřuje skutečnost, že celá jeho osobnost se velmi podobá struktuře osobnosti dítěte. S dítětem si tedy velmi rozumí, komunikace s ním je pro něj přirozená.⁴⁷

Závěrem nelze jasně říci, jestli ti, co se dopouštějí mravnostních trestných činů na mládeži, můžeme ve většině případů označit jako osoby s některou z forem sexuálních deviací, jelikož není jednoduché diagnózu stanovit. Můžeme tedy jen polemizovat, zda většina pachatelů trpí jistou formou deviace nebo pouhou sexuální nedostatečností.⁴⁸

Sexuální motivace nedevariantních pachatelů sexuálních trestných činů lze rozdělit do několika skupin. První skupinou jsou *sociosexuálně a psychosexuálně nezralí muži*, mají vysokou hladinu sexuální tenze a z důvodu nedostatečného přijetí společenských sexuálních norem se dopouštějí různých sexuálních deliktů na širokém spektru objektů. Druhou skupinou jsou osoby s *psychopatickou poruchou osobnosti*. Ti neznají pojem zdrženlivost či empatie a jsou ovládaní pudy. Třetí skupinou jsou muži, jejichž *delikty jsou podmíněné situačně*, tj. velké množství alkoholu nebo sexuální deprivace.

⁴⁷ WEISS, Petr. *Sexuální deviace: klasifikace, diagnostika, léčba*. Praha: Portál, 2002. Str. 31-76. ISBN 80-7178-634-9.

⁴⁸ CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. Str. 23. ISBN 80-7178-739-6.

Další skupinou jsou *hypersexuální jedinci*, kteří nemají dostatečnou sebekontrolu a také jednají pudově. Pak rozeznáváme jedince se *sníženou schopností racionální kontroly*, kteří jednají pod vlivem vrozeného či získaného defektu ve sféře rozumových schopností. Dopouštějí se nejčastěji deliktů pedofilního či exhibicionistického charakteru. Nakonec se sexuálních trestných činů dopouštějí *psychotici*, kteří jednají v důsledku duševní choroby, nicméně jejich podíl na páchání je minimální. Nedevidantní pachatelé se deviantních trestných činů dopouštějí nejčastěji kvůli psychosexuální nevyzrálosti (infantilismus). Tato nevyzrálost dominuje v pubertě, ale může se stát, že nevyzrálost přetrvává i několik let po překročení věku, ve kterém obvykle puberta končí.⁴⁹

Závěrem tedy můžeme konstatovat, že motivace k páchání sexuálních trestných činů jsou patologické predispozice, páchání za účelem zisku nebo páchání za účelem uspokojení vlastních sexuálních potřeb. Vedle těchto pachatelů se můžeme setkat i s pachateli, kteří jednají bez motivace.

3.1 Pachatelé dětské pornografie

Již víme, že pachatelé, kteří páchají sexuální trestné činy na dětech, jsou většinou deviantní osoby. Podrobnější rozdělení pachatelů dětské pornografie zpracoval například Krone. Pachatele dělí na prohlížeče webu, který na dětskou pornografii narazí omylem, např. přes spam, a rozhodne si ji uchovat. Osoba se soukromými fantaziemi si sama sebe představuje při sexu s dítětem, což by nemohlo být trestním právem postihnuto, nicméně tato osoba si fantazie ráda tvoří nejen v hlavě, ale i v digitální podobě nebo např. v psaném textu. Tzv. trawler dětskou pornografii cíleně vyhledává, a to na otevřených, veřejně dostupných prohlížečích. Nebezpečný „non-secure“ sběratel pornografii nakupuje, směňuje a prodává ve veřejně dostupných chatovacích místnostech bez hlubšího zabezpečení. Obezpečný „secure“ sběratel dělá to samé s tím rozdílem, že využívá zabezpečené prostředí. Online groomer započíná vše iniciováním kontaktu s dítětem s cílem udržovat s ním sexuálně laděný vztah nebo provozovat kybersex. Dětskou pornografii si pak vytváří sám a používá ji pro vlastní potřebu, a tím se z něj stává Producent. Nakonec Distributor, ať už má či nemá sám

⁴⁹ WEISS, Petr. *Sexuální deviace: klasifikace, diagnostika, léčba*. Praha: Portál, 2002. Str. 212-213. ISBN 80-7178-634-9.

zájem o tento druh pornografie, přeprořádává a zpřístupňuje dalším uživatelům domácky či nedomácky pořízenou pornografii.⁵⁰

Jak jsem již zmiňovala, pachatelé sexuální kriminality nemají přesně danou charakteristiku, jedná se o osoby z různých socioekonomických vrstev a prostředí. Ale přesto o pachatelích dětské pornografie dětské pornografie můžeme říct, že to jsou většinou zaměstnaní lidé s nadprůměrným IQ, mají vystudovanou vysokou školu a čistý trestní rejstřík. Studie ukázaly, že mezi stíhanými byli lékaři, akademici nebo třeba policisté. Co mě osobně zaujalo byl rodinný stav pachatelů. Z průzkumu totiž vychází, že většina byla svobodná, rozvedená, ovdovělá či po rozchodu. Mezi základní charakteristiky takových pachatelů pak dále řadíme jejich bílou barvu pleti, věk v rozmezí 26-40 let a silnou závislost na internetu. Hodiny strávené na internetu tráví často i sdružováním v různých skupinách, kde si uživatelé nelegální materiály vyměňují. Nejčastěji vyskytující motivace těchto pachatelů je zájem o prepubertální děti a dětskou pornografii využívají k ukojení svých sexuálních potřeb. Další motivací v pořadí je vyhledávání nových podnětů ze strany sexuálně nevyhraněných promiskuitních lidí a na posledním místě se řadí zvědavost jinak běžných lidí, kteří potřebují uspokojit svou zvědavost.⁵¹

Od pachatelů zmíněných výše je třeba oddělit pachatele dětské pornografie komerčně zaměřené. Typologii takových pachatelů přiblížila Blatníková. Komerčně orientovaní pachatelé se odlišují od ostatních jedním společným znakem. Většina z nich k páčání využívá třetích osob nebo dohodu s dítětem, které je za poskytnutí sexuálně laděných služeb odměněno. Pachatele můžeme rozdělit do čtyř skupin. První skupinou jsou pedofilní pachatelé, kteří trpí poruchou sexuální preference. Preferenční pachatele silně přitahují pubertální děti a adolescenti, nicméně nevykazují znaky sexuální deviace. Takoví pachatelé přistupují v sexuální oblasti k dětem podobně jako k dospělým. Situační pachatelé nejsou zaměřeni na děti. Dětský objekt je pro ně levnější a snazší náhrada. Této varianty často využívají pod vlivem alkoholu či jiných

⁵⁰ KRONE, Tony. *A Typology of Online Child Pornography Offending*. Online. Trends & issues in crime and criminal justice. 2004, č. 279, s. 1-6. ISSN 0817-8542. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/237371926_A_Typology_of_Online_Child_Pornography_Offending. [citováno 2024-01-04].

⁵¹ HULANOVÁ, Lenka. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality*. Praha: Triton, 2019. Str. 64-66. ISBN 978-80-7387-545-9.

návykových látek. Poslední skupinou jsou obchodníci s dětmi, které zajímá v podstatě jen zisk. Tito pachatelé nejsou sexuálně fixovaní na děti, zastávají pozice organizátorů, prostředníků či dodavatelů v rámci organizované zločinecké skupiny.⁵² Milfait komerčně zaměřené pachatele dělí na fixovaný (preferenční) typ, regresivní typ, situační typ a pedosexuální turisty. Fixovaný typ svůj zájem směřuje zejména vůči prepubertálním dětem. Vyhýbá se navazování sexuálních vztahů s vrstevníky. Regresivní typ pachatele je sexuálně orientovaný vůči dětem až následkem stresu a neúspěšných vztahů v dospělosti. Oběť je v tomto případě pouze náhradou dospělého partnera. Situační pachatel je oportunist, který rád experimentuje a k dětské pornografii se dostane při prozkoumávání vlastní sexuality. Pedosexuální turista je v podstatě fixovaný typ pachatele, který za dětmi cestuje, kteří se mimo vlastní zemi cítí více komfortně a nadřazeně.⁵³

Dle druhu vztahu mezi výrobcem dětské pornografie a dítětem rozlišujeme sexuálně zneužívající vztah, kdy materiál pochází přímo z rukou osoby, která sexuálně dítě zneužila a sexuálně exploatační vztah, kdy výroba dětské pornografie pochází od jiného člověka než od toho, kdo dítě zneužil.⁵⁴

Všichni autoři se v klasifikaci pachatelů dětské pornografie relativně sházejí. Sdílejí základní dva typy pachatelů, které jsou v zásadě nadřazenými všem ostatním skupinám. Tyto dva druhy popsal Lanning již v roce 1992. Jedná se tedy o situační typ a preferenční typ. Za preferenční typ pachatele můžeme označovat dnešní parafiliky. Situační pachatelé jsou pak všichni ostatní.⁵⁵ Pod kategorií situačních pachatelů můžeme zařadit např. zmíněný regresivní typ dle typologie Milfai, prohlížeče webu a trawlera dle Krona nebo osoby, které dětskou pornografii vnímají pouze jako zdroj zisku.

⁵² BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. Online. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. Str. 38-39. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/366.pdf>. [citováno 2024-01-10].

⁵³ MILFAIT, René. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání*. Online Šance dětem. 2015. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/pachatele-komerčního-sexualního-zneužívání>. [citováno 2024-01-09].

⁵⁴ BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. Online. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. Str. 47. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/366.pdf>. [citováno 2024-01-10].

⁵⁵ LANNING, Kenneth V. *Child Molesters: A Behavioral Analysis*. Online. National Center for Missing & Exploited Children, 1992. Dostupné z: <https://www.ojp.gov/pdffiles1/Digitization/149252NCJRS.pdf>. [citováno 2024-01-10].

3.2 Pachatelé sextingu

Sexting neboli odesílání intimních zpráv, fotografií nebo videí se stává běžnější formou komunikace, zejména mezi mladými lidmi. Toto s sebou však nese určitá rizika a právní důsledky, zejména pokud jde o ochranu dětí a mladistvých online. Je důležité zdůraznit, že sexting jako takový není trestným činem a může být součástí běžného intimního partnerského života. Vše má ale své hranice a překročení hranic sextingu může vyústit v páchání trestných činů jako je výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, zneužití dítěte k výrobě pornografie či ohrožení výchovy dítěte. Těchto trestných činů se dopustí osoba, která erotické materiály, na kterých je osoba mladší 18 let, rozešle, zveřejní či pořídí, a to se týká i osob, které rozesílají obsah, na kterém jsou ony samy. Ale ačkoliv se pachatelé sextingu dopouštějí většinou trestných činů spojených s dětskou pornografií, nemůžeme na ně použít tutéž typologii, jelikož jejich motivace k páchání se liší.

Je však možné zúžit oblast osob, které sexting provozují. Zprvu si kategorizujeme samotné účastníky sextingu. Dle šetření D. Gordon-Messera et al. můžeme sextery dělit na agresivní sextery, nátlakové sextery a konsenzuální sextery. Agresivní sexteři při provozování sextingu využívají některou z forem agrese se záměrem druhé straně ublížit nebo ji poškodit. Nátlakoví sexteři využívají skrytou agresi, tudíž nátlak, k dosažení svých cílů. Konsenzuální sexteři provozují sexting např. v rámci svého partnerského vztahu. Dalším dělením účastníků sextingu vyplývajícím z téhož výzkumu je rozdělení na nesextery, odesílatele, příjemce a obousměrné sextery. Nesexteři jsou ti, co nedostali ani neposlali erotický materiál. Odesílatelé takový materiál odeslali, ale nikdy nedostali. Příjemci jsou pravý opak, materiál obdrželi, ale nikdy neodeslali. Obousměrní sexteři materiál se sexuální tematikou přijali i odeslali.⁵⁶

Po vymezení osob, které sexting provozují, se můžeme zaměřit na to, jaká je prevalence sextingu v různých sociálních skupinách a jaké jsou konkrétní motivace za touto formou komunikace. Obecně se dá říci, že sexting provozují je spojen převážně s osobami, které jsou do sexu zainteresované, mají často více sexuálních partnerů, a to až v 95 % případů, a divočejší erotické představy a touhy. Dle různých studií také

⁵⁶ GORDON-MESSER, Deborah et al. *Sexting Among Young Adults*. Online. Journal of adolescent health. 2013, roč. 52, č. 3, s. 301-306. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2012.05.013>. [citováno 2023-12-21].

existuje korelace mezi užíváním návykových látek jako je alkohol, marihuana či cigarety a tendencí provozovat sexting. Z výzkumů je také patrné, že tyto osoby nemají pozitivní vztah k užívání různých antikoncepčních přípravků. Co se týče mentálního zdraví, tak i zde existují určité spojitosti. Osoby provozující sexting se v mnoha případech potýkají s psychickými problémy, a to konkrétně s depresemi a úzkostmi. Tyto závěry jsou založené na velkém množství studií, přesto však se mohou tyto predispozice k provozování sextingu lišit v závislosti na sociálním a kulturním kontextu.^{57 58}

3.3 Pachatelé kybergroomingu

Typický pachatel kybergroomingu je většinou osoba s patologickým zájmem o děti a mladistvé mající problémy s navazováním vztahů s dospělými v reálném světě. Většina z nich je také posedlá dětskou pornografií. Pachatelé kybergroomingu se vyznačují neobyčejnou trpělivostí. S dítětem udržují kontakt několik měsíců v kuse. Predátoři se specializují na sbírání informací prohledáváním profilů s cílem najít co největší množství osobních údajů o konkrétním dítěti. Informace, které pachatel získá online online mohou být využity k prohloubení přátelství, což představuje první krok v kybergroomingu. Důvěra je budována posíláním dárků a fotografií a postupného zvykání dítěte na pornografický obsah.⁵⁹ Recidiva u pachatelů kybergroomingu není běžná. Je pro ně ale typické sdružování se v online chatovacích skupinách, ve kterých se např. spolupodílejí na únosech dětí nebo si sdílejí pořízené materiály, podobně jako je tomu ve skupinách pachatelů dětské pornografie.

Dle motivace páčání je můžeme rozdělit na ty, kteří jeví zájem pouze o sexuální satisfakci, která nezahrnuje osobní setkání s obětí a na ty, jejichž jednání účelově směřuje k osobní schůzce s obětí s cílem sexuálního zneužití. První skupina pachatelů je orientována zejména na kybersex, hledají možnost uspokojit své sexuální fantazie

⁵⁷ OUYTSEL, Joris Van, Michel WALRAVE, Koen PONNET a Jeff R. TEMPLE. *Sexting*. Online. The International Encyclopedia of Media Literacy. 2018, s. 1-6. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/9781118978238.ieml0219>. [citováno 2024-01-15].

⁵⁸ MORI, Camille, Jeff R. TEMPLE, Dillon BROWNE a kol. *Association of Sexting With Sexual Behaviors and Mental Health Among Adolescents*. Online. JAMA Pediatr. 2019, roč. 173, č. 8, s. 770-779. Dostupné z: [doi:10.1001/jamapediatrics.2019.1658](https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2019.1658). [citováno 2024-01-15].

⁵⁹ ERSON, Ilene R. *Grooming Cyber victims*. Online. Journal of School Violence. 2003, roč. 2, č. 1, s. 5-18. ISSN 1538-8239. Dostupné z: https://doi.org/10.1300/J202v02n01_02. [citováno 2024-01-10].

a po osobní schůzce netouží. Druhý typ pachatelů veškerá svá jednání koná za účelem sjednání osobní schůzky.⁶⁰

Typologii pachatelů se věnovalo např. Národní centrum bezpečnějšího internetu, které rozlišuje pachatele na kvazivoyeura, experimentátora, kriminálního a duševně nemocného. Kvazivoyeur sleduje svou oběť přes webkameru a postupně zintenzivňuje požadavky na oběť tak, aby ho co nejvíce sexuálně uspokojila. Osobní setkání nevyžaduje. Experimentátor je aktivní, zvědavý a hravý typ pachatele, který se přizpůsobuje vývoji situace, vžívá se do role a mění identitu. Zájem kriminálního spočívá v získání oběti pro spáchání trestné činnosti většinou spojené s výrobou či šířením pornografie. Jeho vlastní uspokojení je až sekundárním ziskem. Duševně nemocný jedná impulzivně a jeho chování je definováno jeho onemocněním či stupněm mentální retardace.⁶¹

⁶⁰ KOPECKÝ, Kamil. *Kybergrooming: Nebezpečí kyberprostoru*. Online. Olomouc: NET UNIVERSITY, 2010. ISBN 978-80-254-7573-7. Dostupné z: <http://www.e-nebezpeci.cz/ke-stazeni/materialy-pro-studium-studie-atd#>. [citováno 2023-07-02].

⁶¹ MAŠKOVÁ, Anna, Kateřina LUKÁŠOVÁ, Rastislav PACÁK a Jana BRANDEJSOVÁ. *Kybergrooming a kyberstalking: Metodický materiál pro pedagogické pracovníky*. Online. Národní centrum bezpečnějšího internetu. 2012. Dostupné z: <https://www.ncbi.cz/odborna-knihovna/category/6-metodiky-ucebni-materialy.html?download=37:metodika-kybergrooming-a-kyberstalking>. [citováno 2023-06-30].

4 Oběti sexuální kriminality na sociálních sítích

Tato kapitola je věnována obětem sexuální kriminality v prostředí sociálních sítích. Vzhledem k výrazné specifičnosti této oblasti kriminality se charakteristiky obětí scházejí ve vícero případech v jedno.

Dle zákona o obětech trestných činů se obětí rozumí „fyzická osoba, které bylo nebo mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena škoda nebo nemajetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil nebo měl obohatit“.⁶² Specifickým druhem oběti je „zvláště zranitelná oběť“, kterou se rozumí zejména dítě, osoba vysokého věku, osoba, která je postižena fyzickým, mentálním nebo psychickým hendikepem, oběť trestného činu obchodování s lidmi, oběť trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti nebo trestného činu, který zahrnoval násilí či pohrůžku násilím.⁶³ Z výše uvedeného je patrné, že v souvislosti se sexuální kriminalitou na sociálních sítích bude obětí v drtivé většině případů myšlena zvláště zranitelná oběť.

Proces, při kterém se potenciální oběť stává obětí skutečnou se nazývá viktimizace. Viktimizace je také vnímána jako proces způsobování újmy oběti. Rozlišujeme tři stupně, a to primární, sekundární a terciární. K primární viktimizaci dochází v okamžiku spáchání kriminálního jednání. Sekundární viktimizace vzniká s časovým odstupem, typicky se jedná o znovuprožití dané situace při vyšetřování trestného činu, kdy se pouští zpětně různé nahrávky a oběť je u toho přítomna. Terciární viktimizaci představuje dlouhodobá újma, kdy se oběť není schopna s činem na ní spáchaným srovnat a obnovit svůj předchozí způsob života.⁶⁴

Klasifikaci obětí uvádí v základu např. Čírtková, která zprostředkovaně představuje šest typů obětí jimiž jsou *kompletně nevinné oběti*, *naivní oběti*, které nevědomky udělají něco, co zvyšuje pravděpodobnost jejich viktimizace, dále *rizikové oběti* (nebo také dobrovolné), které se vystavují riziku viktimizace svým životním stylem, *provokující oběti*, jež vyprovokují nebezpečnou situaci, ve které končí jako poražené,

⁶² § 2 odst. 2 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů

⁶³ § 2 odst. 4 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů

⁶⁴ ZOUBKOVÁ, Ivana et al. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. Str. 217-218. ISBN 978-80-7380-312-4.

participující oběti, které je původně pachateli, ale kvůli okolnostem se z nich stanou oběti a jako poslední rozeznáváme *simulující, falešné oběti*, které svou viktimizaci pouze předstírají. Nicméně není možné jasně určit univerzální profil oběti s výčtem jejích vlastností.⁶⁵

4.1 Oběti dětské pornografie

V případě obětí dětské pornografie se profil oběti zužuje na jeden konkrétní okruh osob, jimiž jsou právě děti, tzn. osoba mladší 18 let.

Oběti dětské pornografie jsou zároveň i oběťmi komerčního sexuálního zneužívání a již v roce 2001 byly Vaníčkovou popsány tři typy profilů obětí komerčního sexuálního zneužívání dětí. Jedním z nich jsou typické oběti. Ty sdílejí dva základní rizikové faktory, jimiž jsou chudoba a osobní zkušenost se sexuálním násilím. V chudých rodinách jsou často rodiče těmi, kdo své děti k takovým službám nabízejí. Tyto dětské oběti vykazují znaky uzavřenosti, pasivity, lhostejnosti, citové oploštělosti, často lžou, některé kradou, chodí za školu a holdují různým typům návykových látek. Druhým typem je ekonomická oběť, která trpí nízkým sebevědomím a strachem z nepřijetí do kolektivu. Dítě následně učiní krok, který se mu přičí a tím může být právě výroba pornografie. Za získanou odměnu si obstará něco, s čím dle něj do kolektivu zapadne, typicky značkové oblečení či nový mobil. Posledním typem je oběť zábavná. Ta, jak již název napovídá, touží po zábavě. Tento typ oběti je na rozdíl od předchozích finančně zajištěn, ale vyhledává nové vzrušení kvůli nedostatečné citové či sociální pozornosti. Takové dítě svou zkušenost mezi svými vrstevníky vůbec neskrývá a předpokládá, že bude v očích dalších dětí považováno za dospělého.⁶⁶

V případě dětské pornografie je velmi patrná víceúrovňová viktimizace. K primární viktimizaci dochází hned při vzniku záznamu pornografie. I samotná primární viktimizace zanechává na oběti devastující psychické i fyzické následky. Během života je tato oběť viktimizována ale i sekundárně pokaždé, co jsou tyto materiály na internetu

⁶⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Viktimologie pro forenzní praxi*. Praha: Portál, 2014. Str. 13-25. ISBN 978-80-262-0582-1.

⁶⁶ VANÍČKOVÁ, Eva. *Jak vypadají? Profil oběti komerčního sexuálního zneužívání*. Komerční sexuální zneužívání dětí v České republice: sborník z konference pořádané organizacemi Friedrich Ebert Stiftung, La Strada, Karo a Enya ve dnech 6. - 7. listopadu 2001. Praha: Friedrich Ebert Stiftung, 2002. Str. 9-12.

prohlíženy znovu různými uživateli. K sekundární viktimizaci může dojít také ze strany orgánů činných v trestním řízení při vyšetřování činů spojených s dětskou pornografií, např. při ukázce videosnímků oběti pro identifikaci pachatele. Český trestní řád se na to snaží reagovat § 102, který zakotvuje velmi omezené podmínky k provádění výslechu v této oblasti osoby mladší 18 let.

Vyvíjený nátlak ze strany pachatele na oběť, aby nebyl prozrazen, je tak velký, že oběť často donutí do zneužívání dalších dětí. Takové děti se pak cítí být spolupachatelem a je tudíž jednodušší je vydírat. Následky takového psychického nátlaku se projevují v pozdějších letech života úzkostmi, problémy při vytváření a udržování romantických a sexuálních vztahů, sebepoškozováním či závislostí na omamných látkách. Následky bývají i těžké formy traumatizace ve formě vzniku posttraumatické stresové poruchy. Oběť v průběhu svého života na sebe kouká podřadně, vnímá sama sebe jako zboží, protože s ní tak bylo v dětství zacházeno.⁶⁷

4.2 Oběti sextingu

Abychom mohli popsat oběti sextingu, musíme nejdříve charakterizovat jeho rizika. Ne v každém případě je sexting rizikový, proto je důležité zmínit, že uvedená rizika jsou pouze potenciální, a ne vždy při jeho provozování hrozí.

Sexting představuje riziko zejména kvůli tomu, že oběť poskytuje potencionálním útočníkům citlivý materiál, který může být zneužit k různým formám kybernetických útoků. Jedním z rizik je ztráta společenské pověsti a prestiže, což trápí dle výzkumů zejména ženy, které jsou často nálepkovány jako prostitutky. Oběť se může následně potýkat s problémy v osobním i profesním životě. Sexting může přerůst až do kyberšikany doprovázené dlouhodobým sexuálním vydíráním, které může u oběti vyvolat fatální psychické následky až sebevražedná jednání. Kyberšikana se může projevit např. jako záměrné zveřejňování sextingových zpráv veřejně na internet. Takový materiál se následně může dostat i do rukou pachatelů obchodování s dětskou pornografií, pokud jde o dítě.⁶⁸

⁶⁷ HULANOVÁ, Lenka. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality*. Praha: Triton, 2019. Str. 67-68. ISBN 978-80-7387-545-9.

⁶⁸ KOPECKÝ, Kamil a kol. *Rizikové formy chování českých a slovenských dětí v prostředí internetu*. Online. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4868-8. Dostupné z:

A jaké jsou tedy následky? Ty mohou být krátkodobého i dlouhodobého charakteru. U obětí se objevuje znehodnocování vlastního sebevědomí, nízká sebeúcta, sebeobviňování nebo strach a úzkost. Úzkosti následně doprovázejí deprese, která jde ruku v ruce s fyzickými projevy jako je insomnie či poruchy příjmu potravy. Dlouhodobě mají takové stavy vliv na způsob navazování vztahů s vrstevníky. Oběti si často neumějí najít adekvátního partnera kvůli narušenému vnímání hodnot a mají sklony k promiskuitnímu chování. Vedení takového života může oběť zavést až k užívání návykových látek a k sebepoškozování. Můžeme určitě říci, že svými následky má sexting podobnosti s fyzickým sexuálním zneužíváním.⁶⁹

Pro přiblížení charakteristik obětí sextingu se můžeme zaměřit na výsledky výzkumu Szotkowského a kolektivu autorů zveřejněného v roce 2020. Ten se soustředí na české děti ve věkovém rozmezí 11 až 17 let. Výsledky ukazují např., že není rozdíl v pohlaví dětí, které odesílají sextingové zprávy jiným uživatelům internetu. Dále můžeme konstatovat, že s rostoucím věkem roste ochota dětí odesílat erotické materiály druhým. Největší nárůst nastává zejména ve věkovém rozmezí 15-17 let. Překvapivý výsledek nastal při průzkumu, zda má sexuální výchova ve škole dopad na odesílání erotických zpráv. Z výsledků je patrné, že děti, které měly ve škole sexuální výchovu, odesílají intimní materiál častěji než ty, co jí neměly. To může naznačovat, že sexuální výchova nedostatečně upozorňuje na možná rizika sextingové komunikace. Dále můžeme potvrdit, že děti, které navštěvují veřejné chatovací služby jako je Omegle či ChatRoulette, rozesílají intimní zprávy či obrazový materiál častěji než děti, které je nenavštěvují. To poukazuje na fakt, že tyto platformy jsou nebezpečným místem, jelikož jsou děti schopné odesílat erotický materiál neznámým osobám, a tudíž je větší šance, že stanou obětí predátora. Dle mého názoru by se mělo zvýšit povědomí o jejich existenci primárně v řadách rodičů. Pozitivní výsledek přineslo ověření, zda děti, které mají povědomí o právních důsledcích pořizování vlastních intimních materiálů,

https://www.researchgate.net/publication/284693495_Rizikove_formy_chovani_ceskych_a_slovenskych_deti_v_prostredi_internetu. [citováno 2024-01-22].

⁶⁹ SZOTKOWSKI, René a kol. *Sexting u českých dětí*. Online. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2020. Str. 41-44. ISBN 978-80-244-5794-9. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.5507/pdf.20.24457932>. [citováno 2024-01-23].

odesílají sextingové zprávy ostatním či ne. Lze totiž říci, že děti, které vědí, že se jedná o trestný čin, tak samy takový materiál ani neodesílají.⁷⁰

Výsledky tohoto výzkumu jsem uvedla, abych přiblížila, jaké děti mají větší prevalence odesílat sextingový materiál druhým, jelikož se tím vystavují výše uvedeným rizikům a vyskytuje se u nich tudíž větší pravděpodobnost, že se stanou obětí některého z kybernetických útoků.

4.3 Oběti kybergroomingu

Oběti tohoto skutku pocházejí z různých sociálně ekonomických vrstev, geografických oblastí a etnických skupin. Co se týče věku a pohlaví, nejčastějšími oběťmi jsou pubertální dívky ve věku 13-17 let. Zároveň není neobvyklé, že jsou zneužívány i děti předškolního věku obou pohlaví. Oběti takového druhu sexuálního zneužívání velmi často vykazují závažné problémy po stránce psychického zdraví, poruchy chování a inklinují k různým druhům závislostí. Oběti mají často narušenou osobní integritu a narušeno je i jejich vnímání mezilidských vztahů. Ohrožen je i partnerský a sexuální život obětí. Jejich sexuální vývoj dochází k urychlení sexuálního vývoje, vystavování se promiskuitnějšímu životu a obecně jejich spokojenost se sexuálním životem klesá.⁷¹

Kopecký a Krejčí se s Hulanovou poměrně shodují. Ti uvádějí, že oběťmi kybergroomingu jsou nejčastěji dívky ve věku 11-17, které tráví hodně času na internetu. Nejčastější typy obětí jsou děti s nedostatkem sebedůvěry, děti mající problémy s mentálním zdravím hledající náhradu za své rodiče, děti přehnaně důvěřivé a pak obecně adolescenti, kteří objevují svou sexualitu.⁷²

Jedním z důvodů, proč se děti stávají oběťmi kybergroomingu je ten, že si nedokáží dostatečně dobře utvořit kamarádkou základnu v reálném životě a pak ve virtuálním prostředí hledají náhradu. Profily na sociálních sítích si zakládají již od útlého věku. Nedokáží pak dost dobře čelit nebezpečím a nástrahám, které na ně v online prostředí

⁷⁰ SZOTKOWSKI, René a kol. *Sexting u českých dětí*. Online. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2020. Str. 148-212. ISBN 978-80-244-5794-9. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.5507/pdf.20.24457932>. [citováno 2024-01-23].

⁷¹ HULANOVÁ, Lenka. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality*. Praha: Triton, 2019. Str. 55-56. ISBN 978-80-7387-545-9.

⁷² KOPECKÝ, Kamil a Veronika KREJČÍ. *Rizika virtuální komunikace: příručka pro učitele a rodiče*. Online. Olomouc: Net university, 2010. ISBN 978-80-254-7866-0. Dostupné z: https://archiv.zsstipa.cz/informace/ke_stazeni/enebezpeci_a5_3.pdf. [citováno 2024-01-09].

čihají. Alarmující je výsledek výzkumu Krejčí a Kopeckého, který ukazuje, že z celkového počtu respondentů 12 533 ve věkovém rozmezí 11-14 let vyhledává virtuální komunikaci s neznámými lidmi celkem 57,60 %. Z nich bylo požádáno o osobní schůzku 43,48 % a 22,89 % z nich dokonce osobní schůzku uskutečnilo. Výsledky jen potvrzují fakt, že děti samy odhalit nebezpečí internetu neumí.⁷³

Kybergrooming může a nemusí skončit osobní schůzkou. V obou případech není jednoduché zjistit, že se dítě obětí kybergroomingu stalo nebo stává. Necelých 20 % dětí z výše uvedeného počtu dětí uvedlo, že by o osobní schůzce s cizím člověkem nikoho neinformovalo.⁷⁴ Následně zneužitě dítě se již velmi těžko svěřuje. Pachatel oběť podrobuje psychickému nátlaku v podobě citového vydírání a vyhrožování.

Aby bylo možné sexuální zneužití odhalit, je potřeba mít povědomí o znacích takového zneužití. Jedná se o nápadné změny v chování dlouhodobého charakteru, pokles koncentrace, výkyvy ve školní výkonnosti, vyhýbání se kontaktu s vrstevníky i ostatními lidmi, výrazné a náhlé změny ve stravování, sklony k sebepoškozování či gynekologické potíže. Avšak není možné následky sexuálního zneužití generalizovat. Každé dítě vnímá situaci subjektivně a některé z dětí ani nejsou schopné identifikovat, zda se jedná o nesprávné chování dospělého jedince či ne. Proto je v takových případech záležití hodně na všímavosti okolí.⁷⁵ Obecně ale platí, že čím mladší bylo dítě při zahájení zneužívání, čím déle zneužívání trvalo a čím bližší si pachatel s obětí byli, tím jsou následky větší. Mezi další následky sexuálního zneužívání řadíme disharmonický vývoj osobnosti, melancholie, rizikové chování, ztráta citu pro morální hodnoty či ztráta schopnosti správně emočně posuzovat různé situace. U obětí můžeme spatřovat i nenávist sama k sobě, odpor k tělesné blízkosti nebo asexualitu.⁷⁶

⁷³ KOPECKÝ, Kamil, KREJČÍ, Veronika. *Nebezpečí elektronické komunikace 2*. Online. E-bezpečí. 2010-2011. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/2-nebezpeci-elektronicke-komunikace-2-2010-2011/file>. [citováno 2024-01-10].

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ JEŽKOVÁ, Zuzana a Alexandra MACHKOVÁ. *Mýty a fakta o sexuálním zneužívání dětí*. Online. Šance dětem. 2012. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/myty-fakta-o-sexualnim-zneuzivani-deti>. [citováno 2024-01-15].

⁷⁶ KOPECKÝ, Kamil a kol. *Rizikové formy chování českých a slovenských dětí v prostředí internetu*. Online. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4868-8. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/284693495_Rizikove_formy_chovani_ceskych_a_slovenskych_deti_v_prostredi_internetu. [citováno 2024-01-22].

Při zaměření se na pohlaví obětí kybergroomingu můžeme zjistit, že zranitelnějším pohlavím jsou chlapci. Ti jeví totiž větší sexuální zájem při interakcích s kybergroomery. Po odbourání sexuálních zábran je větší pravděpodobnost, že dojde k sexuálnímu zneužití. Dívky jsou více zaměřené na navazování nových vztahů a vytváření vztahů čistě přátelských. Při stočení konverzace k sexuální tématice ze strany predátora dochází často k ukončení konverzace ze strany dívky. Nicméně dívky mají na druhou stranu větší závislost na slibech kybergroomerů. Podléhají slibům, které jim mají přinést hračky, lajky či role ve filmu, které mohou vést následně k sexuálnímu zneužití. Kybergroomer tedy při vyhledávání svých obětí mění svou osobnost takticky dle pohlaví protějšku.⁷⁷

⁷⁷ MEDVEDEVA, Anna. *Victimization of Minors in the Process of Cybergrooming: Gender and Psychosexual Specificity*. Online. *Psychology and Law*. 2023, roč. 13, č. 4, s. 83-94. ISSN 2222-5196. Dostupné z: <https://doi.org/10.17759/psylaw.2023130407>. [citováno 2024-02-22].

5 Kontrola sexuální kriminality na sociálních sítích

Již víme, co je sexuální kriminalita na sociálních sítích, známe základní charakteristiky pachatelů i obětí, ale jak se proti takové kriminalitě bránit zjistíme až nyní. Kontrola kriminality se skládá ze dvou základních složek, kterými jsou strategie a taktiky preventivního a represivního charakteru.

5.1 Prevence

Pod prevencí si můžeme představit nerepresivní prostředky, jimiž se stát, podnikatelské subjekty, církve i samotní občané snaží o eliminaci sociálně patologických jevů a snižování motivů a příležitostí k páchání trestných činů.⁷⁸ Dle obsahového zaměření rozlišujeme prevenci sociální, situační a viktimologickou a podle toho, komu jsou preventivní aktivity adresovány rozeznáváme prevenci primární, sekundární a terciární.⁷⁹

Z mého pohledu není však těžištěm této práce detailně rozebírat teoretická východiska samotné prevence, ale považuji za přínosnější se blíže podívat na to, jak funguje prevence sexuální kriminality na sociálních sítích v České republice.

Jelikož se negativní dopady internetu dotýkají zejména dětí a mladistvých, tak se s preventivními programy můžeme setkat v první řadě ve školách. Průzkum Kopeckého a spol. ukazuje, že k hojnému počtu dětí se ve škole alespoň nějaké základní poučení o bezpečnosti na internetu dostane. 80 % dětí z tázaných absolvovalo preventivní besedu zaměřenou na vybraná rizika spojená s internetem, polovina si pak prošla samotnou sexuální výchovou a poučeno o sexu bylo 74 % z tázaných. Co se týče poučení o sexu napříč pohlavím, bylo zjištěno, že prvním zdrojem informací u dívek je matka a u chlapců je to internet.⁸⁰ Lze tedy říci, že chlapci jsou rizikovější skupinou uživatelů internetu, neboť internet poskytuje mnoho zkreslených informací.

⁷⁸ *Prevence kriminality*. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx>. [citováno 2024-02-11].

⁷⁹ GRÍVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ a kol. *Kriminologie*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. Str. 152. ISBN 978-80-7598-554-5.

⁸⁰ KOPECKÝ, Kamil, René SZOTKOWSKI a Pavla DOBEŠOVÁ. *Riziková komunikace a seznamování českých dětí v kyberprostoru*. Online. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2021. Str. 87. ISBN 978-80-244-5915-8. Dostupné z: <https://doiup.upol.cz/pdfs/doi/9900/04/3400.pdf>. [citováno 2024-02-12].

Mimo školní zařízení existuje spousta webových stránek zabývajících se touto tematikou. Jednou z nejznámějších je portál E-bezpečí, provozovaný Centrem prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Tento projekt se zaměřuje zejména na kyberšikanu a sexting, kybergrooming, kyberstalking, na rizika sociálních sítí obecně a na další nástrahy a nebezpečí. Činnost tohoto projektu spadá do primární prevence. Věnuje se zejména vzdělávací činnosti, avšak nabízí pomoc dětem a rodičům i skrze anonymní online poradny, případně pomocí chatovacího okna v Messengeru. Pomocí kazuistik následně pomáhají ucelit představu o dané problematice.⁸¹

Z novějších projektů považuji za vhodné uvést projekt Bud' safe online, který vznikl v roce 2018 pod záštitou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Avastem a Jirkou Králem, jedním z nejznámějších českých youtuberů. Tento portál nabízí od roku 2020 online kurz, který uživatele provede nejrůznějšími situacemi, se kterými se na internetu může setkat. Tento kurz je postavený tak, aby bylo možné ho provádět i v rámci výuky ve školách.⁸²

Za zmínku stojí jistě i projekt Parafilik. Ten se svým účelem sice podobá ostatním projektům, nicméně tento se od nich liší v jedné zásadní věci. Je totiž směřován vůči osobám s parafilními preferencemi, tudíž útočníkům, byť potenciálním. Národní ústav duševního zdraví v rámci tohoto projektu nabízí bezplatnou a anonymní odbornou terapeutickou pomoc, a to prostřednictvím online poradny poskytující konzultace, telefonické linky krizové intervence nebo dlouhodobé specializované terapeutické spolupráce. Aktuálně Parafilik spolupracuje s mezinárodním výzkumným projektem Bridge, který nabízí specializovanou pomoc pro jednotlivce mající sexuální nutkání vůči nezletilým. Konkrétně v oblasti dětské pornografie. Nábor do tohoto projektu probíhá od září 2023 do dubna 2024.⁸³

⁸¹ *E-bezpečí*. Online. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/o-projektu/oprojektu>. [citováno 2024-02-15].

⁸² *Bud' safe online*. Online. Dostupné z: <https://www.avast.com/cz/besafeonline/pro-media>. [citováno 2024-02-15].

⁸³ *Parafilik*. Online. Dostupné z: <https://parafilik.cz/media/informace-pro-novinare/>. [citováno 2024-02-15].

Všechny zmíněné i nezmíněné instituce a projekty i přes různorodost jejich náplní, sjednoceně seznamují uživatele internetu s určitými zásadami bezpečného se pohybování na internetu.

Ty základní míří hlavně na rodiče, aby dítěti bylo před umožněním přístupu k internetu zajištěno bezpečné prostředí nebo aby rodič dítě poučil o aktuálních rizicích užívání internetu. Apel je kladen na otevřenost komunikace o online světě mezi rodičem a dítětem.⁸⁴

Samozřejmě existují i pravidla pohybu se virtuálním světe mířící vůči konkrétním nebezpečím, která na děti číhají. Pravidla ochrany před kybergroomingem a sextingem děti varují před sliby od virtuálních útočníků, které mohou být klamavé. Poukazují na fakt, že není běžné, pokud chce někdo udržovat vztah v tajnosti. Jedním z pravidel je nesdělovat nikomu osobní informace, nezasílat osobní fotografie a nechodit na osobní schůzky bez vědomí rodičů. Samotné rodiče nabádají, aby především diskutovali se svým potomkem o tom, jak se ve virtuálním prostředí chová. Portály také říkají rodičům, že by měli příležitostně prozkoumat činnost dítěte osobně – kontrola počítače či mobilu. V neposlední řadě je na rodiče apelováno, aby dítěti, které se dostalo do problémů spojených s kybergroomingem, popř. sextingem, nezakazovali přístup k počítači a na internet. Dítě je schopné si přístup k internetu najít jinde.⁸⁵

5.2 Represe

Vedle preventivních opatření stojí represivní složka kontroly sexuální kriminality. Ta se zaměřuje na důsledky kriminogenního vývoje. V této kapitole se tedy budeme věnovat trestům a ochranným opatřením náležícím za sexuální trestné činy na sociálních sítích. Česká republika disponuje širokou škálou trestů, které lze za spáchané trestné činy uložit. Jedná se např. o trest odnětí svobody (podmíněně/nepodmíněně), peněžitý trest či obecně prospěšné práce. Vedle trestů může být pachateli uloženo některé z ochranných opatření, tedy zabezpečovací detence, zabránění věci, zabránění části majetku, ochranné léčení a v případě mladistvých ochranná výchova.⁸⁶ Primárním

⁸⁴ KREJČÍ, Veronika. *Pravidla bezpečného používání internetu pro rodiče*. Online. E-bezpečí. 2015. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/tiskoviny/74-pravidla-bezpecneho-chovani-na-internetu-pro-rodice-2015/file>. [citováno 2024-02-13].

⁸⁵ KOPECKÝ, Kamil a Veronika KREJČÍ. *Rizika virtuální komunikace: příručka pro učitele a rodiče*. Online. Olomouc: Net university, 2010. Str. 20. ISBN 978-80-254-7866-0. Dostupné z: https://archiv.zsstipa.cz/informace/ke_stazeni/enebezpeci_a5_3.pdf. [citováno 2024-02-13].

⁸⁶ § 52 a § 98 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

účelem ochranných opatření však není pachatele potrestat, nýbrž ochránit samotnou společnost.

I v této kapitole bych se ráda věnovala v krátkosti konkrétním číselným údajům, které pomohou tematiku sexuální kriminality na sociálních sítích ucelit. K tomu nám poslouží poměrně nový portál *JakTrestame.cz*, který vychází z údajů Ministerstva spravedlnosti. Z něho lze vyčíst počet uložených trestů vztahující se ke konkrétním ustanovením trestního zákoníku. Portál předkládá data za roky 2016-2022. Pozornost věnuji ustanovením § 192, § 193 a § 202, trestního zákoníku, tedy výrobě a jinému nakládání s dětskou pornografií, zneužití dítěte k výrobě pornografie a svádění k pohlavnímu styku. Další ustanovení, která jsem rozebírala v rámci kapitoly fenomenologie bohužel nefigurují v datech, která portál nabízí. Nereflektuje ani ochranná opatření, tudíž není možné tyto dva instituty represe porovnat.

V rámci všech ustanovení jasně dominuje podmíněný trest odnětí svobody. V případě výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií byl v letech 2016-2022 uložen v 74 % případů. Druhé místo obsazuje peněžitý trest procentuálním podílem 11 %. Nepodmíněný trest odnětí svobody se řadí k těm nejméně využitým, a to se zastoupením ve výši 2 %. U zneužití dítěte k výrobě pornografie podmíněný trest odnětí svobody zastupuje 50% podíl. Na druhém místě je podmíněný trest odnětí svobody s dohledem, který byl využit v 19 % procentech případů. Třetí místo sdílí peněžitý trest s nepodmíněným trestem odnětí svobody. U svádění k pohlavnímu styku zastupuje podmíněný trest odnětí svobody 60 %, za ním následuje podmíněný trest odnětí svobody s dohledem se 16% zastoupením a třetí místo sdílejí obecně prospěšné práce společně s peněžitým trestem. Nepodmíněný trest v letech 2016-2022 nebyl v souvislosti s naplněním skutkové podstaty § 202 TZ uložen.⁸⁷

Uvedená data jsou velmi omezená z důvodu absentujících ustanovení trestního zákoníku v přehledech tohoto portálu, nicméně pro základní orientaci v ukládaných trestech plně dostačující. Nepředpokládám totiž, že by se data diametrálně lišila, jelikož jednotlivé trestné činy sdílejí ten samý předmět ochrany.

⁸⁷ *JakTrestame.cz*. Online. Dostupné z: https://jaktrestame.cz/aplikace/#appka_here. [citováno 2024-02-14].

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala sexuální kriminalitou na sociálních sítích. Jejím cílem bylo tuto problematiku komplexně popsat tak, aby každý po jejím přečtením dokázal jednoduše rozpoznat jednotlivá škodlivá jednání, osoby skrývající se za tímto jednáním, jakožto i jeho následky. První část, která se věnovala základním pojmům, nebyla z hlediska zpracování problémová. Základní charakteristika všech pojmů je jak v knižních, tak i internetových zdrojích rozsáhle rozebrána. U druhé kapitoly, jejímž předmětem byla fenomenologie sexuální kriminality na sociálních sítích, jsem již měla problém najít souhrnné informace. Právní zpracování této problematiky se v průběhu několika let nespočetněkrát změnilo, nicméně povedlo se mi dohledat potřebné informace. Větší potíže mi ale činily samotné statistické výkazy. Vzhledem k tomu, že každá instituce přistupuje ke statistickému vykazování jinak, nebylo jednoduché z nich vyčlenit jednotný závěr. Veřejně dostupné statistiky jsou velmi omezené. Zároveň nedostatečně sledují charakteristiku trestných činů v kyberprostoru. Snad by bylo v budoucnu záhodno statistické vykazování upravit a přizpůsobit dnešní velmi virtuální společnosti. Kriminální jednání v kyberprostoru se budou jen vyvíjet a s dostupnými daty nebude brzy možné vyvozovat spolehlivé závěry. Mým cílem ale nebylo sumarizovat číselná data o trestné činnosti, z toho důvodu jsem učinila pouze obecné závěry a jen z policejních statistik. Uvedená data jsou dle mého dostačující k pochopení trendu této kriminality a ucelení názoru o její rozšířenosti v rámci celkové kriminality. Největší pozornost jsem věnovala pachatelům a obětem sexuální kriminality. Vnímám totiž, že k této problematice neexistuje mnoho literatury, což je vzhledem k tomu, že se jedná o poměrně mladý fenomén, pochopitelné. V této části jsem se snažila porovnat mezi sebou informace zejména z výzkumných šetření a vědeckých článků a udělat z nich jednotný závěr. Tato část bakalářské práce má dle mého také největší přínos. V závěru jsem rozebrala preventivní a represivní opatření státu. Osobně jsem vnímala, že mám v téhle problematice největší mezery. Také jsem se při jejím zpracování dozvěděla nejvíce praktických informací. Musím jen uznat, že mě překvapilo trestání trestné činnosti v souvislosti s dětskou pornografií, očekávala bych, že OČTŘ v případech, kde figurují děti v sexuální oblasti, budou přísnější. Přitom nepodmíněný trest odnětí svobody byl využit za sledované období v minimálním počtu případů.

Musím konstatovat, že je toto téma složité a velmi rozsáhlé. Jsem ráda, že jsem ho mohla zpracovat, jelikož mám nyní alespoň základní přehled v této problematice. Vím, čemu a komu se ve virtuální komunikaci vyhnout a věřím, že budu schopná rozpoznat alespoň některé vzorce chování, pakliže se setkám s obětí tohoto druhu kriminality a troufám si říct, že nebudu zdaleka jediná.

Seznam použité literatury

Monografie

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Viktimologie pro forezní praxi*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0582-1.

GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ a kol. *Kriminologie*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.

HOLLÁ, Katarína. *Sexting a kyberšikana*. Iris, 2016. ISBN 978-80-8153-061-6.

HULANOVÁ, Lenka. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality*. Praha: Triton, 2019. ISBN 978-80-7387-545-9.

CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-717-8739-6.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-236-3.

TOMÁŠEK, Jan. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-746-7.

VÁLKOVÁ, Helena a Josef KUČHTA. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-429-2.

VANÍČKOVÁ, Eva. *Dětská prostituce*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2005. ISBN 978-80-247-2218-4.

WEISS, Petr. *Sexuální deviace: klasifikace, diagnostika, léčba*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-634-9.

ZOUBKOVÁ, Ivana et al. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-312-4.

Časopisecké články

HEJDUK, Marek. Kriminologické aspekty odhalování, prověřování a vyšetřování počítačové mravnostní kriminality. *Bezpečnostní teorie a praxe*. 2021, roč. 2021, č. 1, s. 63-80. ISSN 1801-8211.

Konferenční příspěvky

VANÍČKOVÁ, Eva. Jak vypadají? Profil oběti komerčního sexuálního zneužívání. *Komerční sexuální zneužívání dětí v České republice: sborník z konference pořádané organizacemi Friedrich Ebert Stiftung, La Strada, Karo a Enya ve dnech 6. - 7. listopadu 2001*. Praha: Friedrich Ebert Stiftung, 2002.

Zákonná úprava

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 330/2011 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů

Zákon č. 141/2014 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění zákona č. 105/2013 Sb.

Convention on Cybercrime. Budapest: Council of Europe, 2001, no. 185.

Webové stránky a elektronické zdroje

BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. Online. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/366.pdf>. [citováno 2024-01-10].

BLATNÍKOVÁ, Šárka, Petr ZEMAN a Petra FARIDOVÁ. *Násilná sexuální kriminalita v ČR: informace o výsledcích výzkumu IKSP pro členy RVPPK*. Online. 2017. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/nasilna-sexualni-kriminalitaii-pdf.aspx>. [citováno 2023-12-28]

BOYD, Danah a Nicole ELLISON. *Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship*. Online. *Journal of Computer-Mediated Communication*. 2007, roč. 13, č. 1, s. 210-230. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x>. [citováno 2023-05-28].

DOBEŠOVÁ, Pavla, René SZOTKOWSKI a Kamil KOPECKÝ. *Sexting u žáků na 1. stupni základní školy*. Online. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2023. ISBN

978-80-244-6376-6. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.5507/pdf.23.24463759>. [citováno 2024-01-23].

DODAJ, Arta a Kristina SESAR. *Sexting categories*. Online. *Mediterranean Journal of Clinical Psychology*. 2020, roč. 8, č. 2, s. 17-20. Dostupné z: <https://doi.org/10.6092/2282-1619/mjcp-2432>. [citováno 2023-06-29]

ERSON, Ilene R. *Grooming Cybervictims*. Online. *Journal of School Violence*. 2003, roč. 2, č. 1, s. 5-18. ISSN 1538-8239. Dostupné z: https://doi.org/10.1300/J202v02n01_02. [citováno 2024-01-10].

GORDON-MESSER, Deborah et al. *Sexting Among Young Adults*. Online. *Journal of adolescent health*. 2013, roč. 52, č. 3, s. 301-306. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2012.05.013>. [citováno 2023-12-21].

JEŽKOVÁ, Zuzana a Alexandra MACHKOVÁ. *Mýty a fakta o sexuálním zneužívání dětí*. Online. *Šance dětem*. 2012. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/myty-fakta-o-sexualnim-zneuzivani-deti>. [citováno 2024-01-15].

KOPECKÝ, Kamil. *Czech Children and Facebook – A quantitative survey*. Online. *Telematics and Informatics*. 2016, roč. 33, č. 4, s. 952-953. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.tele.2016.02.008>. [citováno 2023-07-11].

KOPECKÝ, Kamil. *Kybergrooming: Nebezpečí kyberprostoru*. Online. Olomouc: NET UNIVERSITY, 2010. ISBN 978-80-254-7573-7. Dostupné z: <http://www.e-nebezpeci.cz/ke-stazeni/materialy-pro-studium-studie-atd#>. [citováno 2023-07-02].

KOPECKÝ, Kamil. *Strategie manipulace dětí v online prostředích se zaměřením na tzv. kybergrooming*. Online. *Pediatric pro Praxi*. 2015, roč. 16, č. 5, s. 331-334. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/280023825_Strategie_manipulace_deti_v_online_prostredich_se_zamerenim_na_tzv_kybergrooming. [citováno 2024-01-10].

KOPECKÝ, Kamil a kol. *Rizikové formy chování českých a slovenských dětí v prostředí internetu*. Online. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4868-8. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/284693495_Rizikove_formy_chovani_cesky_ch_a_slovenskych_deti_v_prostredi_internetu. [citováno 2024-01-22].

KOPECKÝ, Kamil a Martin KOŽÍŠEK. *Kauza "roztahovačky" duní republikou*. Online. E-bezpečí. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/kyberikana/930-roztahovacky>. [citováno 2023-07-11].

KOPECKÝ, Kamil, KREJČÍ, Veronika. *Nebezpečí elektronické komunikace 2*. Online. E-bezpečí. 2010-2011. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/2-nebezpeci-elektronicke-komunikace-2-2010-2011/file>. [citováno 2024-01-10].

KOPECKÝ, Kamil a Veronika KREJČÍ. *Rizika virtuální komunikace: příručka pro učitele a rodiče*. Online. Olomouc: Net university, 2010. ISBN 978-80-254-7866-O. Dostupné z: https://archiv.zsstipa.cz/informace/ke_stazeni/enebezpeci_a5_3.pdf. [citováno 2024-01-09].

KOPECKÝ, Kamil, René SZOTKOWSKI a Pavla DOBEŠOVÁ. *Riziková komunikace a seznamování českých dětí v kyberprostoru*. Online. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2021. ISBN 978-80-244-5915-8. Dostupné z: <https://doivup.upol.cz/pdfs/doi/9900/04/3400.pdf>. [citováno 2024-02-12].

KOPECKÝ, Kamil, Francisco-Javier HINOJO-LUCENA, René SZOTKOWSKI a Gerardo GÓMEZ-GARCÍA. *Behaviour of young Czechs on the digital network with a special focus on YouTube. An analytical study*. Online. Children and Youth Services Review. 2020, roč. 116, č. 105191, s. 3-4. ISSN 0190-7409. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105191>. [citováno 2023-07-11].

KREJČÍ, Veronika. *Pravidla bezpečného používání internetu pro rodiče*. Online. E-bezpečí. 2015. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/tiskoviny/74-pravidla-bezpecneho-chovani-na-internetu-pro-rodice-2015/file>. [citováno 2024-02-13].

KRONE, Tony. *A Typology of Online Child Pornography Offending*. Online. Trends & issues in crime and criminal justice. 2004, č. 279, s. 1-6. ISSN 0817-8542. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/237371926_A_Typology_of_Online_Child_Pornography_Offending. [citováno 2024-01-04].

LANNING, Kenneth V. *Child Molesters: A Behavioral Analysis*. Online. National Center for Missing & Exploited Children, 1992. Dostupné z: <https://www.ojp.gov/pdffiles1/Digitization/149252NCJRS.pdf>. [citováno 2024-01-10].

MAŠKOVÁ, Anna, Kateřina LUKÁŠOVÁ, Rastislav PACÁK a Jana BRANDEJSOVÁ. *Kybergrooming a kyberstalking: Metodický materiál pro pedagogické pracovníky*. Online. Národní centrum bezpečnějšího internetu. 2012. Dostupné z: <https://www.ncbi.cz/odborna-knihovna/category/6-metodiky-ucebni-materialy.html?download=37:metodika-kybergrooming-a-kyberstalking>. [citováno 2023-06-30].

MEDVEDEVA, Anna. *Victimization of Minors in the Process of Cybergrooming: Gender and Psychosexual Specificity*. Online. *Psychology and Law*. 2023, roč. 13, č. 4, s. 83-94. ISSN 2222-5196. Dostupné z: <https://doi.org/10.17759/psylaw.2023130407>. [citováno 2024-02-22].

MILFAIT, René. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání*. Online *Šance dětem*. 2015. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/pachatele-komercniho-sexualniho-zneuzivani>. [citováno 2024-01-09].

MORI, Camille, Jeff R. TEMPLE, Dillon BROWNE a kol. *Association of Sexting With Sexual Behaviors and Mental Health Among Adolescents*. Online. *JAMA Pediatr*. 2019, roč. 173, č. 8, s. 770-779. Dostupné z: [doi:10.1001/jamapediatrics.2019.1658](https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2019.1658). [citováno 2024-01-15].

OUYTSEL, Joris Van, Michel WALRAVE, Koen PONNET a Jeff R. TEMPLE. *Sexting*. Online. *The International Encyclopedia of Media Literacy*. 2018, s. 1-6. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/9781118978238.ieml0219>. [citováno 2024-01-15].

SZOTKOWSKI, René a kol. *Sexting u českých dětí*. Online. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2020. ISBN 978-80-244-5794-9. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.5507/pdf.20.24457932>. [citováno 2024-01-23].

VLACHOVÁ, Marta. *Trestná činnost spojená s internetovou kriminalitou*. Online. *E-bezpečí*. 2009. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/dalirizika/148-226>. [citováno 2023-12-21].

ZORMANOVÁ, Lucie. *Kybergrooming*. Online. Metodický portál RVP.CZ. 2022. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/22970/KYBERGROOMING.html>. [citováno 2023-06-30].

Bud' safe online. Online. Dostupné z: <https://www.avast.com/cz/besafeonline/promedia>. [citováno 2024-02-15].

Co je kybergrooming? Online. E-bezpečí. 2019. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/71-trivium/1421-co-je-kybergrooming>. [citováno 2023-06-30].

Co je sexting? Online. E-bezpečí. 2009. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/137-154>. [citováno 2023-04-30].

E-bezpečí. Online. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/o-projektu/oprojektu>. [citováno 2024-02-15].

JakTrestame.cz. Online. Dostupné z: https://jaktrestame.cz/aplikace/#appka_here. [citováno 2024-02-14].

Komerční sexuální zneužívání dětí. Online. Ministerstvo práce a sociálních věcí. 2009. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/KSZD.pdf/3defe644-fd76-3a3c-7401-ffb0cc778a5b>. [citováno 2023-07-12].

Komerční sexuální zneužívání dětí. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/komercni-sexualni-zneuzivani-deti-dokumenty.aspx>. [citováno 2023-08-15].

Národní plán boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí na období 2006–2008. Online. Ministerstvo vnitra ČR. 2006. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/npskd-2006-2008-fin-pdf.aspx>. [citováno 2023-01-07].

Parafilik. Online. Dostupné z: <https://parafilik.cz/media/informace-pro-novinare/>. [citováno 2024-02-15].

Počítačová mravnostní kriminalita. Online. Policie ČR. 2023. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pocitacova-mravnostni-kriminalita.aspx>. [citováno 2023-04-25].

Prevence kriminality. Online. Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx>. [citováno 2024-02-11].

Snapchat. Online. Cambridge Dictionary. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/snapchat>. [citováno 2023-07-11].

What is Omegle? Online. Childnet. Dostupné z: <https://www.childnet.com/blog/what-is-omegle-key-things-parents-and-carers-need-to-know/>. [citováno 2023-07-11].

Zneužívání dětí na internetu. Online. Policie ČR. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zneuzivani-deti-na-internetu.aspx>. [citováno 2024-01-03].

Seznam grafů

Graf č. 1 Vývoj mravnostní kriminality v letech 2014-2023

Graf č. 2 Struktura registrovaných mravnostních skutků v roce 2023

Graf č. 3 Dynamika registrovaných trestných činů souvisejících s dětskou pornografií

Graf č. 4 Podíl dětí ve věku 1-17 na trestné činnosti související s dětskou pornografií

Graf č. 5 Vývoj registrovaných trestných činů souvisejících s kybergroomingem